

ÅRSMELDING 2013

for Oslo biskop og bispedømmeråd

Oslo bispedømme

INNHold

I Situasjonen i bispedømmet	5
1. Situasjonen i bispedømmet	6
1.1 Generell tilstandsrapport	6
1.2 Statistikk	10
II KIRKELIG SEKTOR	17
2. Gudstjenesteliv	18
2.1 Gudstjenestereformen	18
2.2 Ny forordning av gudstjenester	19
3. Barn og unge	20
3.1 Trosopplæring	20
3.2 Ungdomsdemokrati	24
3.3 Kirke-/Skolesamarbeid	24
3.4 Kirke for Unge Voksne – MajorstuaPluss	25
4. Diakoni og samfunnsspørsmål	26
5. Kultur og kirkemusikk	28
6. Samisk og kvensk kirkeliv	30
7. Misjon, økumenikk og religionsdialog	31
7.1 Misjon	31
7.2 Vennekapsavtaler	31
7.3 Økumenikk og migrantmenigheter	31
7.4 Religionsdialog	32
8. Visitas	33
III PRESTETJENESTEN	35
9. PRESTETJENESTEN	36
9.1 Prestedekning	36
9.2 Lokal tilpasning av prestedtjenesten	41
9.3 Kunnskap og ferdigheter	42
9.4 Likestilling	46
9.5 Gode arbeidsvilkår	48
9.6 Ledelse	50
IV ORGANISASJON OG FORVALTNING	53
10. Organisasjon og forvaltning	54
10.1 Struktur og organisering av kirken i Oslo	54
10.2 Økonomiforvaltning	54
10.3 KT-tjenester	56
10.4 Samfunnskontakt og intern kommunikasjon	57

I SITUASJONEN I BISPEDØMMET

1. SITUASJONEN I BISPEDØMMET

1.1 GENERELL TILSTANDSRAPPORT

Oslo biskop og bispedømmeråd videreførte satsingsområdene for 2012 også i 2013

- Gudstjenesten
- Kirke i et kulturelt og religiøst mangfold
- Struktur og organisering av kirken i Oslo

I arbeidet med satsingsområdene er det lagt vekt på kommunikasjon og diakonalt perspektiv. Som arbeidsgiver for presteskaper har en vært opptatt av prestetjenesten og god forvaltning av bispedømmets ressurser. Oslo biskop og bispedømmeråd opplever stor aktivitet på mange felt. En del av dette er omtalt i de videre kapitlene i årsmeldingen, mens mange oppgaver går sin gang uten å bli nevnt. I denne innledningen vil vi løfte fram noe av det som har preget året på en særlig måte.

Vitalitet i folkekirken?

På tampen av 2013 kom det innspill gjennom mediene som utfordret kirken til å blankpusse sin kjerneoppgave: å formidle kristen tro og lede mennesker til møte med Gud. I et flerreligiøst og mangfoldig samfunn er det dette som er det sentrale i kirkens liv og virke, og kirkens vitalitet handler nettopp om å legge til rette for at mennesker får møte Gud.

I mange år har kirken vært opptatt av «åndelig lengsel». Et samfunn som preges av forbruk og materialisme føder en lengsel etter dypere livsinnhold. Det er påpekt at mange finner svarene på denne lengselen i alternative bevegelser. Men det skjer også noe i folkekirken. Visitassamtalene med menighetsrådene det siste året har således utmerket seg med fokus på troens kjerne og innside, den stille samtalen og tilbedelsen. Dette er spirer som må få vekstmuligheter, både i menigheter og blant medarbeidere.

Gudstjenestereformen satte sitt preg på 2013 med ny lokal grunnordning i soknene. Reformen har skapt og skaper større involvering, blant annet deltar ulike aldersgrupper i forberedelse og gjennomføring av gudstjenesten mange steder. Men vi har fremdeles et stykke å gå. Ikke minst gjelder det mangfoldet i liturgisk musikk, behovet for gjenkjennelse og det å kjenne seg hjemme i gudstjenesten. (Se mer i kap. 2.1)

Besøk i menighetsbarnehagen i Lommedalen. (Foto: Gunnar Næsheim)

Utviklingen for dåp i bispedømmet

I europeisk sammenheng fremstår trosopplæringen som et enestående initiativ som vi allerede høster frukter av. Fra 2014 er reformen innført i alle menigheter i alle prostier. Da er det naturlig at vi igjen retter søkelyset mot utgangspunktet: dåpen og oppslutningen om dåp blant kirkens egne medlemmer. Samtidig er det en invitasjon til å arbeide med kristen kunnskap og livspraksis også blant voksne, inklusive dåps- og konfirmantforeldre.

«Jeg nøler jeg ikke med å karakterisere dette som én av de viktigste langsiktige utfordringene til oss som folkekirke», sa biskop Ole Chr. Kvarme i sin nyttårstale, da han omtalte dåpssituasjonen i bispedømmet og hvilke langsiktige konsekvenser den kan ha for kirken som folkekirke. I løpet av 10 år har prosentandelen av antall fødte som ble døpt i Den norske kirke på landsbasis, sunket fra 79,5 prosent i 2002 til 63,7 i

2012. Dåpsprosenten i Oslo bispedømme er på 32,9 prosent (2012), med en nedgang i antall døpte fra 4 549 i 2008 til 4 001 i 2012. Én av årsakene er økende religiøs mangfold, representert ved ulike religionssamfunn og andre kristne kirker. Mer alvorlig er det imidlertid at 40 prosent av foreldre som er kirkemedlemmer i Oslo og 25 prosent i Asker og Bærum, lar være å døpe barna sine. Inntil barna når myndighetsalder, vil de være tilhørende og en del av medlemsmassen, men deretter går de ut av kirkens medlemsregister. Selv om noen blir døpt i konfirmasjonstiden, vil denne utviklingen om noen år trolig føre til en markant nedgang i medlemstallet.

Dette er en alvorlig situasjon for kirken som krever handling. Noen prostier har derfor startet arbeidet med å identifisere utfordringene og komme med forslag til tiltak for å snu den negative utviklingen. Det gjelder Bærum prosti med prosjektet «Merket for livet», Vestre Aker prosti som har arbeidet med dåpsliturgien og prost Ingar Seierstad i Nordre Aker prosti som har hatt fokus på «Dåp og oppslutning i Oslo» i sin studiepermisjon høsten 2013. Dåpssituasjonen vil dessuten være et satsingsområde for Oslo biskop og bispedømmeråd i tiden framover. (For grundigere omtale av dåpssituasjonen, se kap 1.2, s 6ff)

Et livssynsåpent samfunn

Den kristne kirke er i ferd med å endre karakter i Oslo bispedømme. Det samme skjer over alt i Europa, slik det har skjedd gjennom hele den kristne kirkes historie. I de to siste hundre år har den verdensvide kirkes tyngdepunkt forskjøvet seg fra Europa og Nord-Amerika til Afrika, Latin-Amerika og Asia. I dag har Oslo bispedømme mange kristne nettopp fra den sørlige halvkule og Asia. Mange har vært eller er asylsøkere. De kommer fra fattige strøk med sin fattigdom, men også med frimodighet og misjonsiver. Noen finner sin plass i våre menigheter, andre oppretter egne migrantmenigheter. Vi har ikke nøyaktig tall på hvor mange migrantmenigheter som er etablert i Oslo bispedømme, men vi kjenner til at rundt tretti av kirkene huser slike menigheter. I noen prostier er det etablert fellesgudstjenester på menighets- eller prostiplan.

Det store mangfoldet, både når det gjelder kristne kirker og andre religionssamfunn, gjør at Oslo bispedømme er – og i større grad kan bli – et viktig verksted for dialog og sameksistens. Utredningen *Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitik* (NOU 2013:1) fant derfor gjenklang i bispedømmets egne satsinger, og ble et viktig referansedokument i arbeid og drøftinger gjennom året. Oslo biskop og bispedømmeråd understreket i sin høringsuttalelse glede over at utredningen legger vekt på et *livssynsåpent*, og ikke et nøytralt samfunn, og at utredningen åpner opp for religion og livssyn i ulike offentlige rom og en aksept for tro og livssyn som integrert og selvsagt del av folks liv.

Religionsdialog

Den norske kirke – ikke minst innenfor Oslo bispedømme – har vært sentral i mange ulike tros- og livssynsdialoger. I dag satses det stadig større ressurser inn mot dialog og tverreligiøs kontakt i menigheter og lokalsamfunn. Blant annet står Oslo bispedømmeråd sammen med stiftelsen Areopagos bak kompetansesenteret Kirkelig dialogsentre, som gjennom kurs, dialogfora og andre fagsamlinger bidrar til religionskompetanse hos ansatte i kirken. På tampen av 2013 utarbeidet Kirkelig dialogsentre heftet «*Homo-bore-jøde-terrorist-svarting*» - sier vi om «antisemittisme, islamofobi og antisiganisme». Heftet er utgitt av Mellomkirkelig råd i samarbeid med Kirkelig dialogsentre, og tenkt brukt i konfirmant- og ungdomsgrupper. Oslo bispedømmeråd står i tillegg bak stiftelsen KULT – senter for kunst, kultur og kirke – der også religionsdialog står sentralt i flere arrangement, slikt som blant annet Filmseminaret Den andres ansikt og Oslo Sacred Music Festival. På visitas hos politipresten på Politihuset i Oslo ble det lagt vekt på religionsdialog og mulighetene for samarbeid med politiet om dette. (Se bl a kap 7.4 og kap 5 side 24)

Religion i Forsvaret

Feltprestkorpset er ett av prostiene under Oslo biskop som merker de kulturelle og religiøse endringene som har skjedd de senere årene. Feltprosten har derfor kommet med forslag til ny forskrift for Feltprestkorpset som innebærer en bredere og mer inkluderende forankring av tjenesten.

For å få erfaringer og utvikle Forsvarets kompetanse i tilrettelegging av tros- og livssynsutøvelse har feltprosten også reist forslag om et prøveprosjekt på dette feltet. Videre har feltprosten satt i gang et arbeid i korpset med utredning av tilsyn, kompetansekrav, rekruttering og stillingskategorier. Målsettingen med dette arbeidet er å utvikle korpset slik at det er best mulig tilrettelagt for tjenestegjøring fra personell med ulike tros- og livssynsmessig bakgrunn. Feltprosten har også startet dialog med tros- og livssynssamfunn om utviklingen av feltprestetjenesten og tilrettelegging av tros- og livssynsutøvelse i Forsvaret. Kirkemøtet har vedtatt fokus på aldersgruppen 18-30 år. Det er få institusjoner – om noen – som har en så systematisk kontakt med denne gruppen som Forsvaret. Det er derfor viktig å bygge videre på og styrke erfaringene og spesialkompetansen som er utviklet i Feltprestkorpset gjennom flere år. Denne vil kunne danne en plattform for felles refleksjon og samtale på tvers av tros- og livssynsmessig ståsted og bakgrunn. I stedet for å svekke Feltprestkorpset, er det viktig å styrke korpset som en viktig ressurs i møte med mangfoldet i Forsvaret.

Sykehusprestetjenesten

Sykehusprestetjenesten ble satt på agendaen i 2013 blant annet på bakgrunn av dagsvisitas på Lovisenberg Diakonale Sykehus, prosjektet Samtalepartnere om tro og livssyn og synspunkter som kom fram i utredningen *Det livssynsåpne samfunn*. Sykehusprest Magne Stendal ble engasjert for å gi en beskrivelse av sykehusprestetjenestens karakter, innhold og kompetanse, og peke på en retning videre for religiøs og livssynsmessig betjening ved sykehusene. Arbeidet resulterte i heftet *Presteteneste ved offentlige sykehus. Profesjon under utvikling eller utfasing?* (forfattet av Magne Stendal og utgitt av Oslo bispedømme 2013). I forbindelse med lanseringen av heftet arrangerte biskopen drøftingsmøter for ulike målgrupper og aktører. Utredningen viser at sykehusprestetjenesten gjennom tiår er utviklet som en spesialisert profesjon innen helsevesenet, og at den også har kompetanse og erfaring i møte med et religiøst mangfold ved sykehusene. En utvidet religiøs betjening og sjelesorg ved sykehusene er viktig, og det er god grunn til å bygge videre på den kompetansen, praksisen og erfaringen som sykehusprestetjenesten i dag representerer. Det vil imidlertid trolig ta tid, krefter og kreativitet å utvikle mangfoldet på dette området. Både blant sykehusprestene og i fagmiljøene er det ulike synspunkt på hva som er gode løsninger for tjenesten. Oslo biskop og bispedømmeråd mener imidlertid det er viktig at kirken er koblet på i en konstruktiv refleksjon over veien videre.

Studieturer til Israel og Palestina – kompetanseutvikling for presteskaper

Biskopen gjennomførte den første studieturen til Israel og Palestina for prestene i Oslo bispedømme i november 2012 (Asker, Nordre Aker og Søndre Aker prostier og Feltprestkorpset). De neste to turene ble avvirket i juni (Østre og Vestre Aker prostier) og oktober 2013 (Bærum, Domprostiet og Døveprostiet). Målsettingen var å gi kunnskap om Jesu samtid og omverden til berikelse av arbeidet med bibeltekster i prekenarbeidet, gi innsikt i situasjonen for kristne i området i dag og gi kjennskap til pågående religionsdialog og refleksjon rundt denne. De tre turene hadde til sammen 161 deltakere. De samlede utgiftene ble i underkant av 2,09 mill – hovedsakelig finansiert av mindreforbruk i 2010.

I forkant av hver tur ble det arrangert en obligatorisk kursdag som fikk nær 100 prosent oppslutning. I tillegg til biskopen var det hyret inn profilerte og engasjerte foredragsholdere. Deltakerne fikk også tilbud om å ta fem eller ti studiepoeng i etterkant av turene. Det formelt akademiske ble sikret gjennom samarbeid med Det teologiske Menighetsfakultet, der Menighetsfakultetet utarbeidet og administrerte et studieopplegg for frivillig deltakelse og bidrog med faglig innhold på alle turene. Rundt hundre deltakere meldte interesse for å ta studiepoeng. Evalueringene viste at turen som helhet ble vurdert som svært vellykket med god nytteverdi for det videre arbeidet som prest. Målet om økt kompetanse for presteskaper anses som nådd.

Pilegrimstradisjonen

Oslo bispedømmeråd har deltatt aktivt i arbeidet med den organisasjonsmessige avklaringen for nasjonalt pilegrimssenter i Trondheim (NPS), blant annet i rollefordeling mellom NPS og de regionale pilegrimssentrene. NPS ble etablert med egen stab i 2013 og vil inneha en koordinerende rolle i det samlede pilegrimsarbeidet for leden fra Oslo til Nidaros. Det gjelder også styringen med de samlede statlige bidrag til pilegrimsarbeidet bevilget over statsbudsjettet.

Oslo bispedømmeråd vil delta når de innholdsmessige aspektene ved pilegrimssatsingen blir gjenstand for drøftinger i 2014. I prosessen har biskop og bispedømmeråd understreket betydningen av at pilegrimsarbeidet

har et åndelig og spirituelt grunnlag med tydelig kirkelig forankring, og at dette må komme til uttrykk i de overordnede strategiformuleringene. (Se også kap 3.3)

MajorstuaPluss

Prosjektet Majorstua kirke for Unge Voksne startet opp høsten 2011 for å gi unge voksne et møtested med fellesskap, gudstjenester og kulturarrangement. Høsten 2013 ble det utarbeidet en midtveisrapport og arrangert en midtveisevaluering. Den viser at ungdom mellom 18 og 30 har funnet seg til rette i kirken, slik intensjonen var. Kombinasjonen av kulturscene og ulike gudstjenestefellesskap, med diakonien som en underliggende bærebjelke har vist seg å treffe bredt i målgruppen. Det viser samtidig at MajorstuaPluss kan være en arena der kirken i Oslo er med å tenke nytt om det å være kirke for mennesker i en spesiell livsfase. Dette gjelder både de som føler seg hjemme i lokalmenigheten der de bor og bruker MajorstuaPluss som et ekstra påfyll, og for dem som har dette som sin primærmenighet.

Prosjektet er foreløpig sikret drift ut 2014. Bispedømmerådet har bedt om at det blir utarbeidet modeller for mulig videre drift. (Se også kap. 3.4).

Arbeidsmiljø

I AFI-rapporten *Forekomsten av mobbing i Den norske kirke* (2013) er vi gjort kjent med at 9,3 % av de ansatte i Oslo bispedømme har meldt at de opplever å bli utsatt for mobbing eller trakassering på arbeidsplassen. Dette er et område der både bispedømmerådet og fellestrådene har nulltoleranse. Funnet anses derfor som alvorlig og følges opp i tett samarbeid med fellestrådene. Undersøkelsen ble gjennomført i begge arbeidsgiverlinjer. (Se også kap. 9.5).

Organisering av kirken i Oslo

Oslo er en hovedstad i vekst som preges av demografiske, kulturelle og religiøse endringer og mange områder med omfattende boligbygging. Gjennom visitasene i 2013 fikk vi nærkontakt med utviklingen av nye boligområder på størrelse med norske småbyer. Det gjelder Sinsen kirke som ligger midt i den nye Lørenbyen og møtes med forventning om menigheten som aktør i utviklingen av et godt lokalmiljø. Også Hasle kirke får ny bebyggelse og en stor befolkning tett på. Andre områder utfordrer også kirkens nærvær. Tilsvarende situasjon ser vi i Bærum, der blant annet utbyggingen av Fornebu skaper et påtregende behov for ny kirke. (Se også kap 8)

Fra folkemøte i Sinsen kirke om samarbeid kirke og lokalsamfunn (Foto: Henning Vik)

Endringene, sammen med ressursituasjonen i begge arbeidsgiverlinjene, har ført til behov for å se på strukturen i kirken i Oslo på nytt. Sammen med Kirkelig fellestråd har bispedømmerådet lagt en plan for gjennomgang av alle prostiene i byen. Omorganiseringsarbeidet er nå gjennomført i Groruddalen i Østre Aker prosti, der 12 sokn kunne gå inn i 2013 som fem sokn. Alle kirkene er fortsatt gudstjenestesteder, med unntak av Bredtvet kirke som ble avviklet som menighetskirke i prostiet. Kirkelig fellestråds utleie av kirken til katolske Sankt Johannes menighet har imidlertid styrket det totale kristne nærværet og samarbeidet i Groruddalen med sine mange gudstjenester på ulike språk hver søndag. (Jf kap 7.3)

For å lytte til erfaringene ble det høsten 2013 gjennomført dagsvisitaser i de nye sammenslåtte storsoknene i Groruddalen. Gode bidrag fra medarbeidere og menighetsråd satte ord på både frustrasjoner over prosesser som har vært og ønsket om å se framover på mulighetene som nå åpner seg. Det er et håp at mer robuste staber kan gi flere å spille på og rom for strategisk satsing – i utadrettet diakoni, i samarbeid med migrantmenigheter og i religionsdialog.

Domprostiet har gjennomgått en tilsvarende prosess. Der er Gamlebyen og Grønland sokn slått sammen, og Gamlebyen kirke tatt ut av bruk som menighetskirke. I det nye Sentrum og St. Hanshaugen sokn er Markus kirke tatt ut av bruk som menighetskirke og leies ut til pinsemenigheten Jesus Church. Det vil bli gjennomført dagsvisitaser i de nye soknene våren 2014. Neste prosti som gjennomgås er Nordre Aker og Vestre Aker, der arbeidet kom godt i gang i 2013.

Det er for tidlig å si om målsettingen for prosessen om mer robuste staber og om å styrke kirkens nærvær, er oppnådd. Dette må sees i et lenger perspektiv.

1.2 STATISTIKK

Nøkkeltall fra kirkestatistikken 2008-2013

Tallene fra 2008 til 2012 er offisielle tall hentet fra SSB. Tallene fra 2013 er uoffisielle tall innhentet bl.a. fra prostiene per 31. januar 2014. Tallene kan inneholde feilkilder.

År	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Medlemmer i Den norske kirke per 01.01.	478 342	470 376	468 690	467 275	467 613	467 316*
Innmeldt	130	262	159	259	160	
Utmeldt	1 421	2 454	1 342	1 524	937	
Dåpshandlinger	4 549	4 330	4 317	4 136	4 001	
Fødte (fra SSB)	11 823	12 219	12 187	12 018	12 140	
Prosentandel døpte av fødte	38,5	35,4	35,4	34,4	32,9	
Vigsler (ekteskapsinngåelse med forbønn)	900	878	793	730	803	800
Gravferder	4 549	4 389	4 464	4 169	4 382**	4 035
Konfirmerte	3 360	3 245	3 316	3 128	3 169	
Konfirmerte i % av medlemmer på 15 år	43,7	42,4	41,5	39,5	39,3	
Antall gudstjenester søn- og helligdager	4 377	4 320	4 189	4 098	4 088	4 170
Deltakere, gudstjenester søn- og helligdager	478 561	462 992	456 533	482 205	458 988	455 134
Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager	109,3	107,2	109	117,7	112,3	109,1
Gudstjenester, utenom søn- og helligdager	2 512	2 453	2 077	2 147	2 302	2 037
Deltakere, gudstjenester utenom søn- og helligdager	179 416	162 586	158 840	161 163	168 590	134 024
Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på gudstjenester utenom søn- og helligdager	71,4	66,3	76,5	75,1	73,2	65,8
Gudstjenester med nattverd	3 882	4 013	3 726	3 725	3 685	3 830
Nattverddeltakere, gudstjenester med nattverd	194 749	190 612	192 854	201 415	192 208	216 998
Gjennomsnittlig nattverddeltagelse	50,2	47,5	51,8	54,1	52,2	55,2

* Hentet fra Den norske kirkes medlemsregister per 31.12.2013.

** Tall fra SSB (4 357) er korrigert i januar 2014.

Medlemskap i Den norske kirke

Antall medlemmer i Den norske kirke i Oslo bispedømme (467 316 ved utgangen av 2013) har holdt seg forholdsvis stabilt de siste tre årene. Vi har ikke tilgang på nøyaktige tall for hvor mange prosent dette utgjør av befolkningen totalt, men regner uoffisielt med at andelen ligger på rundt 57 prosent, en nedgang på ca fire prosent fra 2010 (61,1), mens medlemsprosenten i kirken på landsbasis ligger på 76,2. Nedgangen i Oslo har flere årsaker knyttet blant annet til flerreligiositet og til et mangfold av kristne kirkesamfunn og grupper. I tillegg velger mange å stå utenfor alle tros- og livssynssamfunn.

Antall *innmeldte* sank med ca. 100 i forhold til 2011, og er nå på et relativt stabilt nivå, som det har vært de siste

årene med to unntak: 2009 og 2011. Begge disse årene var det kirkevalg og utsendelse av valgkort i forkant. Det kan derfor se ut som om de høye tallene disse to årene var en følge av oppryddingen i medlemskap i forbindelse med utsendelse av valgkort til kirkevalget.

Antall *utmeldte* (927) sank med nesten 600 i forhold til 2011, og er det laveste tall siden 2004. Det spesielt høye tallet for 2009 (2 454) var en følge av oppryddingen i medlemskap i forbindelse med utsendelse av valgkort til kirkevalget. Også i 2011 ble det sendt ut valgkort, og det høye antallet utmeldinger er en konsekvens av dette, og en videreføring av oppryddingen i medlemsregisteret som begynte i 2009. Etter det ser vi en trend med et synkende antall utmeldinger.

Gudstjenester på søn- og helligdager

I vurderingen av gudstjenestetallene har vi valgt å sammenligne tall for 2013 med tall for 2010. Vi antar at tallene for 2011 og 2012 kan ha en «22. juli-effekt» som ikke gir et representativt bilde av utviklingen. For antall gudstjenester på søn- og helligdager, antall deltakere totalt og i gjennomsnitt ligger 2013 nokså nær 2010. En sammenligning med 2008 viser imidlertid en nedgang i antall gudstjenester og antall deltakere totalt på søn- og helligdager, mens den gjennomsnittlige deltakelsen har holdt seg nokså stabil, med bare en liten nedgang.

For gudstjenester *utenom søn- og helligdager*, ser vi en betydelig nedgang fra 2008 til 2013 – både når det gjelder totalt antall gudstjenester, totalt antall deltakere og gjennomsnittlig deltakertall per gudstjeneste.

Oslo bispedømme hadde som målsetning en økning i oppslutning om gudstjenesten på en prosent fra 2012 til 2013. Vi ser imidlertid at oppgangen i 2011 og 2012 ikke har fortsatt. Det er for tidlig å si om arbeidet med gudstjenestereformen vil føre til økt oppslutning om det lokale gudstjenestelivet på lenger sikt. Effekten av en reform kan også være midlertidig nedgang. Slik sett er det positivt at det ikke er nedgang i gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager sammenlignet med 2010 og årene før. Vi kjenner per i dag ikke til årsakene til nedgangen i gjennomsnittlig deltakelse på gudstjenester utenom søn- og helligdager. (Se også kap 2.1)

Gudstjenester på søn- og helligdager fordelt på prostiene¹

Gudstjenestedeltakelse søn- og helligdager

Gjennomsnittlig gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager

År	Asker	Bærum	Domprostiet	Søndre Aker	Østre Aker	Nordre Aker	Vestre Aker
2010	52 933	66 692	86 623	79 650	51 135	26 444	93 056
2011	52 175	77 080	92 004	83 334	50 517	26 466	100 629
2012	51 652	77 980	91 227	79 641	48 326	29 024	92 741
2013	47 192	67 630	96 630	78 134	46 393	28 186	90 969
Endring 2010-2013	-10,80%	1,40%	11,60%	-1,90%	-9,30%	6,60%	-2,20%

Sammenlignet med 2010 har prostiene Asker og Østre Aker en betydelig nedgang i total gudstjenestedeltakelse

År	Asker	Bærum	Domprostiet	Søndre Aker	Østre Aker	Nordre Aker	Vestre Aker
2010	161,9	120,4	104	105,6	79,5	69	133,9
2011	169,4	128,5	127,4	117,9	80,3	61,7	143,1
2012	159,2	131	125,3	114,1	75,9	71,8	140,9
2013	146,1	123,6	106,5	111,3	82,4	66,3	129
Endring 2010-2013	-9,80%	2,70%	2,40%	5,40%	3,60%	-3,90%	-3,70%

¹ Det er en utfordring å sammenlikne tallene fra prostiene over tid, fordi det skjedde en endring i prostigrensene med virkning fra 2011. Hasle og Sinsen ble overført fra Østre Aker til Nordre Aker, Tonsen fra Nordre Aker til Østre Aker og Grefsen fra Nordre Aker til Vestre Aker. I tabellene er tallene for 2010 justert i forhold til de faktiske grenseendringene, slik at de er sammenlignbare med 2011-tallene.

på søn- og helligdager. Vi ser også en mindre total nedgang i Søndre Aker og Vestre Aker prostier, mens Bærum, Nordre Aker – og ikke minst Domprostiet – har økt oppslutningen om gudstjenester på søn- og helligdager. De fleste prostiene økte sin gudstjenestedeltakelse i 2011 og 2012, for så å nærme seg 2010-nivå i 2013. Unntak er Domprostiet og Nordre Aker prosti som har hatt en jevn økning i hele perioden.

Går vi til gjennomsnittlig deltakelse per gudstjeneste på søn- og helligdager, endrer bildet seg noe. Asker fortsetter en jevn tilbakegang, 9,8 prosent sammenlignet med 2010. Nordre og Vestre Aker har også en negativ trend. De øvrige prostiene viser framgang. Ikke minst kan Søndre Aker vise til positiv oppslutning om gudstjenestene med 5,4 prosent. I lys av omorganiseringsprosessen som har funnet sted i Østre Aker og Domprostiet, er det interessant å se at den gjennomsnittlige deltakelsen på gudstjenestene på søn- og helligdager har økt.

Deltakelse ved nattverd

For Oslo bispedømme som helhet har antall nattverddeltakere økt jevnt de siste seks årene til 217 000 i 2013. Også den gjennomsnittlige nattverddeltagelsen har økt fra 51,8 i 2010 til 55,2 i 2013. Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike prostiene.

Deltakelse i nattverd fordelt på prostiene:

Gjennomsnittlig nattverddeltagelse fordelt på prostiene.

År	Asker	Bærum	Domprostiet	Søndre Aker	Østre Aker	Nordre Aker	Vestre Aker
2010	13 379	25 154	52 602	32 642	19 626	13 830	35 621
2011	14 815	25 972	58 445	30 217	20 051	15 255	36 660
2012				31 521		15 255	28 954
2013	13 877	22 734	75 781	34 333	21 777	15 814	32 682
Endring 2010-2013	3,70%	-9,60%	44,10%	5,20%	11%	4,30%	-8,30%

År	Asker	Bærum	Domprostiet	Søndre Aker	Østre Aker	Nordre Aker	Vestre Aker
2010	66,6	64,3	50,2	57,2	38,3	37,1	56,6
2011	78,8	61,5	56,4	58,3	39,1	36,8	57,9
2012				58,9		37,1	49,5
2013	67,4	58,4	60,5	59,1	44,5	38,1	54,7
Endring 2010-2013	1,20%	-9,20%	20,50%	3,30%	16,20%	2,70%	-3,40%

Med unntak av Bærum (-9,2 prosent) og Vestre Aker (-3,4 prosent) kan alle prostiene vise til oppgang i gjennomsnittlig nattverddeltagelse. Størst økning fra 2010 finner vi i Domprostiet (+20,5 prosent) og Østre Aker (+16,2 prosent). Asker prosti som har nedgang i gudstjenestedeltakelsen, har imidlertid en økning i nattverddeltagelsen – både totalt og per gudstjeneste. Det er vanskelig å gi en forklaring på årsakene til den gjennomgående positive trenden. I søknadene om godkjenning av lokale grunnordninger merket vi oss imidlertid en økende bruk av nattverd med intinksjon i menighetene. Det kan være at dette gir en lavere terskel for å delta i nattverden for flere, og at det dermed bidrar til en økning i nattverddeltagelsen på 12,5 prosent fra 2010 for bispedømme som helhet.

Vigsel og gravferd

Den mest dramatiske nedgangen i antall kirkelige vigslar i bispedømmet kom fra 2009 til 2010 med en nedgang fra 878 til 793. Deretter sank antall kirkelige vigslar ytterligere til 730 i 2011. Etter det ligger tallet stabilt på rundt 800. Vi har ikke tilgang på tall som viser totalt antall ekteskapsinngåelser i bispedømmet, og kan derfor ikke si noe om prosentandel kirkelige vigslar av totalt antall ekteskapsinngåelser.

I 2013 ble det foretatt 4 035 kirkelige gravferder i bispedømmet. Det er 347 færre kirkelige gravferder enn i 2012. Dette representerer en nedgang på 7,9 prosent på ett år, 9,6 prosent sammenlignet med 2010 og 13,9 prosent sammenlignet med 2007.

År	2007	2008	2010	2012	2013
Antall døde	5 770		5 516	5 684	
Kirkelig gravferd	4 689	4 549	4 464	4 382	4 035
Andel	81,30%		78,10%	77,10%	

Dersom vi sammenligner antall kirkelige gravferder med antall døde i bispedømmet², ser vi en nedgang fra 81,3 prosent i 2007 til 77,1 prosent i 2012. Uoffisiell informasjon fra gravferdsbyråene sier at stadig flere velger annen gravferd enn kirkelig, gjerne med livssynsøytral seremonileder. Som ledd i et økende antall innvandrere kommer i tillegg gravferder forrettet i annet religions- og kirkesamfunn. Det blir interessant å se utvikling en videre. Ikke minst blir det viktig å følge med på om trenden med livssynsøytrale seremoniledere i regi av gravferdsbyråene, fortsetter.

Dåp

PROSTI	2008	2009	2010	2011	2012
ASKER					
Antall fødte i løpet av året	583	591	609	576	613
Antall døpte	439	387	382	352	356
Prosent	75,30%	65,40%	62,70%	61,1%	58%
BÆRUM					
Antall fødte i løpet av året	1 292	1 374	1 311	1 274	1 394
Antall døpte	851	790	702	718	727
Prosent	63%	57,50%	53,50%	56,30%	52,10%
OSLO					
Antall fødte i løpet av året	9 948	10 254	10 267	10 168	10 133
Antall døpte	3 259	3 153	3 233	3 066	2 918
Prosent	32,70%	30,70%	31,50%	30,10%	28,70%
TOTALT HELE BISPEDØMME					
Antall fødte i løpet av året	11 823	12 219	12 187	12 018	12 140
Antall døpte	4 549	4 330	4 317	4 136	4 001
Prosent	38,40%	35,40%	35,40%	34,40%	32,90%

Dåpsprosenten er beregnet ut fra faktisk antall dåpsbehandlinger som finner sted i bispedømmet og antall fødte, og er dermed ikke relatert til kirkemedlemskap. Tallene er hentet fra Statistisk Sentralbyrå.

Dåpsprosenten i Oslo bispedømme falt for første gang i 2008 til under 40 prosent av antall fødte. Tendensen med nedgang ser ut til å vedvare, og det var 1,5 prosent nedgang fra 2011 til 2012. Oslo bispedømme har da en dåpsprosent etter antall fødte på 32,9. Deler man tallene etter de tre kommunene i Oslo bispedømme, er det verdt å merke seg at Oslo kommune for første gang er under 30 prosent (28,7 prosent) og at Bærum nå nærmer seg en prosent som tilsvarer halvparten av de fødte. I Asker har dåpsprosenten ligget ganske stabilt på rundt 75 fra 2002 fram til 2007, da den brått gikk ned til 60 prosent. De senere årene har den gått opp igjen, men i 2010, 2011 og 2012 er det en ny nedgang. Asker har fra 2008 til 2012 hatt en nedgang på hele 17,3 prosent. I 2009 kom Bærum prosti for første gang under 60 prosent (57,5 prosent) og har siden 2008 hatt en nedgang på 12,9 prosent. Oslo har hatt en nedgang på 5,5 prosent fra 2008 til 2012.

Andelen døpte i forhold til antall fødte samlet for hele landet var i fjor på 64 prosent, mot 66 prosent i 2011. Denne andelen har gått nedover hvert år siden 2008. Dåpsprosenten i Asker og Bærum er fortsatt høy sammenlignet med Oslo og ligger ikke langt unna landsgjennomsnittet.

² Antall døde er ikke identisk med det totale antall gravferder i bispedømmet, men vi tror at det likevel gir en pekepinn på tendens. Det siste tilgjengelige tallet er fra 2012.

Tilhørende og døpte

Ved fødselen er det rutine at foreldrenes trossamfunns-/livssynstilknytning føres inn i fødselsmeldingen. For kirkens vedkommende betyr det at etter reglene er alle nyfødte ”tilhørende” når minst en av foreldrene er kirkemedlem. Etter hvert som barna blir døpt, minker antallet av kirkens ”tilhørende”. I Den norske kirke ventes det at kirkemedlemmer kommer med sine barn til dåp innen barnet er fire måneder gammelt. For et par generasjoner siden var det (antakelig) slik at praktisk talt alle etter hvert ble flyttet over fra tilhørende til medlemmer ved dåp, og at de som ikke ble døpt, men fortsatte som tilhørende, ikke syntes noe sted. I dag er det enkelt å se hvem som er tilhørende, når man søker i registeret. Det gjør at mange også inviterer tilhørende når de inviterer til trosopplæringstiltak. Mange steder er disse bunkene med invitasjoner like store.

Hvem er de tilhørende

Hvem er de tilhørende og hvordan forholder foreldre seg til dette «nesten»-medlemskapet? Vi har delt dem inn i ulike grupper:

1. Der den av foreldrene som ikke er primærforsørger, er medlem. Da er ofte tilhørigheten svak
2. Der primærforsørger er medlem. Der er ofte tilhørigheten sterkere
3. Der en eller begge foreldre er medlemmer, men ikke er klar over tilhørendestatus
4. Der en eller begge foreldre er medlemmer og ønsker at barnet skal velge selv ved konfirmasjon. De er positive til deltakelse på ulike trosopplæringstiltak, slik at barnet kan velge selv
5. Der en eller begge foreldre er medlemmer og ønsker at barnet skal velge selv ved konfirmasjon. De er negative til deltakelse på trosopplæringstiltak fordi barnet skal velge selv

Hvorfor er det færre døpte i Oslo bispedømme?

Det er flere årsaker:

1. Økt innvandring både fra andre religioner og fra andre kristne trossamfunn
2. ”Vasking” av kirkens medlemsregister, feilføringer er rettet. Utmelding (som er et minimalt tall, ca 0,2 prosent av medlemsmassen). Utmeldingstallene svinger ganske mye i Oslo bispedømme. I 2011 og 2012 var det 1524 og 937 (inkludert Asker og Bærum)
3. Økning av tilhørendegruppen (nærmere beskrevet over)
4. Dåp andre steder enn i bispedømmet: Mange barn tilhørende Oslo-menigheter blir døpt i andre kirker enn i hjemstedskirken. Dåp utenfor hjemmemenigheten har skapt vansker med å få frem et helhetlig bilde. De som blir døpt i et annet bispedømme, telles i kirkens årsstatistikk som døpt der dåpen finner sted. Dette gir dermed svakere dåpstall for Oslo enn det som er realiteten. Dette kommenteres blant annet slik i Årbok for den norske kirke 2012 (s 47-50): *”Blant annet viser den høye prosenten i Møre at det her blir døpt flere, for eksempel ved at personer som er bosatt i Oslo reiser ”hjem” til ”sin” menighet i Møre og doper sine barn der. Dette resulterer i at tilsvarende færre blir døpt i Oslo. Men den lave dåpsprosenten i Oslo (34,4) har også sammenheng med at mange som fødes i Oslo ikke har foreldre som er medlemmer av Den norske kirke.”*

Dåp utenfor hjemmemenigheten skjer også ofte i andre menigheter i bispedømmet. Dette forklarer dermed ikke nødvendigvis hele nedgangen.

Ved å sammenligne antall dåpssamtaler med antall dåp kan man få et riktigere bilde av denne faktoren. Som eksempel har vi hentet ut tall på dåp og dåpssamtale fra tre menigheters årsrapport for trosopplæring, for å vise noe av differansene:

Dåp i Skøyen menighet (Foto: Sveinung Bråthen)

Menighet	Dåp	Dåpssamtale
Furuset	13	21
Gamle Oslo (Grønland, Kampen, Vålerenga)	176	241
Hauketo-Prinsdal	32	7

Prost Ingar Seierstad har i sin studie «Dåp og oppslutning i Oslo» brukt medlemsregisteret for å se på dåpstallene for to årskull:

Fordelen med å bruke Medlemsregisteret i det jeg ser etter er åpenbar: vi finner der de som er døpt med adresse i Oslo. Det betyr at vi har fanget opp "utensoğns"-problematikken. Medlemsregisteret skiller også mellom døpte og tilhørende. (Det vi ikke får med er f. eks familier som flytter ut og inn av Oslo til enhver tid. Men det er ikke mulig å "fryse" et slikt nøyaktig bilde.)

Når døpes barna?

Seierstad har funnet at de aller fleste blir døpt enten i det kalenderåret de er født, eller i året etter – dvs de er enten 0 år eller 1 år. Noen blir også døpt i året de fyller 2 år.

For barn i alderen 3-14 år er det ubetydelige dåpstall: 1-3 per år for hele Oslo. Men i konfirmantsammenheng er det en betydelig økning: 97 i 2010, 84 i 2011 og 93 i 2012.

For barn født i 2011 viser tallene:

Døpt i 2011= 0-år	1865
Døpt i 2012 = 1-år	1196
I 2013: erfaringstall	ca 50
Sum døpte barn f. 2011:	3111
Tilhørende barn f. 2011 pr 31.12.2012:	2187

Seierstad viser at ca 40 prosent av tilhørende barn ikke er blitt døpt i løpet av de to første årene av sin levetid. Det vil si at mange er tilhørende til de enten velger dåp i konfirmasjonstiden, eller slettes av medlemsregisteret ved fylte 18 år. Forsetter denne tendensen, vil dette trolig føre til nedgang i medlemstall og fortsatt nedgang i antall dåp. (Se mer i kap 3.1)

Dette er en situasjon som det er nødvendig å ta tak i. Oslo bispedømmeråd løfter derfor i årsplanen for 2014 opp denne utfordringen, blant annet gjennom fokus på strategier, bevisstgjøring av kirkelig ansatte, erfaringsdeling, informasjon og andre tiltak.

Konfirmasjon

KOMMUNE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
OSLO								
Antall 15-åring	5 342	5 301	5 338	5 301	5 278	5 597	5 581	5 566
Konfirmanttall	2 019	1 931	2 026	1 969	1 888	1 938	1 839	1 804
Prosent av årskull	37,80%	36,40%	37,90%	37,10%	35,70%	34,60%	33%	32,40%
ASKER								
Antall 15-åring	778	858	798	823	817	853	861	872
Konfirmanttall	450	502	483	488	478	480	459	482
Prosent av årskull	57,80%	58,50%	60,50%	58,60%	58,50%	56,20%	53,30%	55,30%
BÆRUM								
Antall 15-åring	1 598	1 514	1 496	1 564	1 559	1 550	1 466	1 616
Konfirmanttall	882	890	887	903	879	898	830	883
Prosent av årskull	55,20%	58,70%	59,30%	57,70%	56,30%	57,90%	56,60%	54,60%
TOTALT								
Antall 15-åring	7 718	7 673	7 632	7 688	7 654	8 000	7 908	8 054
Konfirmanttall	3 351	3 323	3 396	3 360	3 245	3 316	3 128	3 169
Prosent av årskull	43,40%	43,30%	44,50%	43,70%	42,30%	41,40%	39,50%	39,30%

Fra 2005 til 2010 lå konfirmasjonsprosenten i Oslo bispedømme mellom 43,4 og 41,4. I 2011 kom den for første gang under 40 prosent (39,5 prosent). Prosentnedgangen fortsatte i 2012 med 39,3 prosent. Antall konfirmanter gikk imidlertid opp fra 2011 til 2012, fra 3 128 til 3 169. Det er stor forskjell på konfirmasjonsprosenten i kommunene i bispedømmet. I Oslo kommune har prosentandelen av årskullet gått ned fem prosent fra 2005 til 2012 – til 32,4 prosent, mens det har vært mindre nedgang i *antall* konfirmanter. I Bærum kommune går prosentandelen opp og ned i perioden 2005 til 2012 – med en nedgang på 0,6 prosent i tidsspennet. *Antall* konfirmanter er likt i 2005 og i

(Foto: Caroline Bakken Hemmingby)

2012 – med variasjoner i tiden imellom. I Asker har det vært oppgang i *antall* konfirmanter, mens andelen av det totale antall 15-åringer er den høyeste i bispedømmet med 55,3 prosent. Totalt ligger Oslo bispedømme langt under landsgjennomsnittet, der 64 prosent av 15-åringene blir konfirmert. Det er en nedgang på 1,2 prosent fra 2011.

Det er bare døpte som kan bli konfirmert i Den norske kirke. Om vi sammenligner konfirmanntallet med dåps-tallene 15 år tidligere, finner vi at ca 80 prosent av dem som er døpt i Den norske kirke, ble konfirmert i Den norske kirke. Det vil si at hvis sammenligningsgrunnlaget er antall 15-åringer totalt, blir prosentene mye lavere enn hvis sammenligningsgrunnlaget er døpte eller barn født av foreldre som er medlemmer av kirken.

Hvis vi tar medlemstallet for 16-åringer totalt i Oslo bispedømme for 2013 (4093) og ser det opp mot antall konfirmanter 3169 (2012) får man en prosentandel på 77,4 prosent (med forbehold om at det i 16-årsgruppen vil være noen som ble døpt og medlemmer det året de ble konfirmert).

Konfirmantarbeidet er høyt prioritert i alle menighetene i bispedømmet. Fokus på innhold og leir er viktig, og de fleste har nå høstkonfirmasjon. Det at man har økt fokus på kvalitet og at ungdommene har andre tilbud, gjør at ungdommene får et reelt valg. Det bevisstgjør dem i forhold til kirke og tro. Mange velger konfirmasjon selv om de ikke er døpt som barn. For en 15-åring fra Oslo i 2014 kan det å velge noe annet enn foreldrene, dreie seg om å velge kirkelig konfirmasjon fremfor humanetisk konfirmasjon. Bispedømmet har også i flere år satset på informasjon gjennom den årlige konfirmanntrosopplæringsbrosjyren. Full kateketdekning er også etter vår oppfatning en medvirkende årsak til at konfirmanntallene i Asker og Bærum er høye. Det handler med andre ord ikke bare om tradisjon og en mer enhetlig demografi enn i Oslo. Gjennom trosopplæringsreformen er det blitt flere ansatte. Vi ser imidlertid at i menigheter som har kull på over 100 konfirmanter, bruker de ansatte en stor del av sin arbeidstid på å administrere konfirmanntrosopplæringsarbeidet, og det blir mindre tid til andre trosopplæringsstilbud. (Se mer om dette i kap 3.1)

II KIRKELIG SEKTOR

2. GUDSTJENESTELIV

Arbeidet med gudstjenestelivet i bispedømmet ble også i 2013 preget av gudstjenestereformen og arbeidet med gjennomføring av lokale grunnordninger lokalt.

Nasjonal målsetting var fortsatt at kirkens gudstjenesteliv skulle *fornyes, slik at det gir rom for større fleksibilitet og valgfrihet i menighetene, mer involvering fra flere deltakere og sterkere stedlig forankring*. **Resultatmålet** var å øke gudstjenestedeltakelsen, og **indikatorene** var *gjennomsnittlig deltakelse pr gudstjeneste og gjennomsnittlig deltakelse per gudstjeneste på søn- og helligdager*.

I Årsplan for 2013 for Oslo biskop og bispedømmeråd ble **målet** formulert slik: *Menighetene i Oslo bispedømme har implementert en lokal grunnordning for gudstjenesten som gjenspeiler lokalsamfunnet, er fleksibel overfor ulike uttrykksformer, situasjoner og behov og som involverer mennesker med ulike alder, bakgrunn, funksjonsnivå og interesse. Oppslutning om gudstjenesten og gudstjenestelige handlinger har økt med 1 prosent. Nattverddeltagelsen har økt.*

Måloppnåelse: Målet om implementering av gudstjenestereformen i Oslo bispedømme, regnes som oppnådd. Vi har imidlertid ikke oversikt over om målet om lokal forankring og bred involvering, er oppnådd alle steder. Målet om økt total gudstjenestedeltakelse i Oslo bispedømme er ikke oppnådd, dersom en ser gudstjenester på søn- og helligdager og andre gudstjenester under ett. Gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager holder seg på 2010-nivå og har dermed ikke økt, slik målet var. Målet om økt nattverddeltagelse er nådd med god margin.

2.1 GUDSTJENESTEREFORMEN

Gjennomsnittlige gudstjenestedeltakelse totalt i Oslo bispedømme sank fra 98,2 i 2010 til 94,9 i 2013, mens gudstjenestedeltakelse på søn- og helligdager var identisk i 2010 og 2013 etter en oppgang i 2011 og 2012. Det er den gjennomsnittlige deltakelsen *utenom* søn- og helligdager som har hatt en markant nedgang fra 2010 til 2013 (76,5/65,8). Oppslutningen varierer mellom prostiene. Hvilken rolle gudstjenestereformen har spilt, er ikke entydig.

Den gjennomsnittlige nattverddeltagelsen økte med 6,6 prosent i samme periode. Nattverddeltagelsen har økt i alle prostiene – med unntak av Bærum og Vestre Aker. (For flere detaljer og vurderinger, se kap. 1.2 Statistikk)

Ett av delmålene for gudstjenestelivet var at *100 prosent av menighetene skulle ha implementert lokal grunnordning for gudstjenesten*. I årsrapporten for 2012 kunne vi rapportere om at sju menighetsråd søkte om foreløpig grunnordning for ett år. Disse ble bedt om å levere søknad om lokal grunnordning innen 30. september 2013. Det samme gjaldt for de to som søkte utsettelse på grunn av særlige forhold, samt to som ikke fikk levert av andre årsaker. Ett av disse menighetsrådene har opphørt på grunn av sammenslåing. Sju av ti menighetsråd fikk godkjent lokal grunnordning for tre år, de resterende tre har særlige grunner for ikke å ha levert søknad. I all hovedsak skyldes dette omstillingsprosessen i Oslo bispedømme.

Vi mener at dette er så nær en måloppnåelse på 100 prosent som det er mulig å komme, og ser dermed delmålet som oppfylt.

Reformen åpnet opp for at menighetene kunne formulere noen av leddene i liturgien lokalt til fast bruk i gudstjenesten. 25 menighetsråd sendte inn søknad om bruk av lokalt formulerte syndsbejnelser (15 søknader), samlingsbønner (11 søknader) og lokalt formulerte bønner i dåps- og nattverdliturgien (4 søknader) Bruk av lokalt formulerte bønner kan gi en nær og stedegen gudstjeneste. Det stilles likevel krav til teologisk så vel

som språklig utførelse. Det ble innhentet konsulenthjelp fra Merete Thomassen, dr. theol. og lærer i liturgikk på Praktisk-Teologisk Seminar, og etter en samlet vurdering godkjente biskopen 17 av de innsendte forslagene. Målsettingen om at *Menighetens lokalt utformede ledd i liturgien, blant annet samlingsbønner og syndsbekjennelser, er godkjent av biskopen*, anses dermed som oppnådd.

Ett av målene for 2013 var *Økt systematisk kunnskap om gudstjenesten i bispedømmet*. Oslo bispedømme er ett av tre bispedømmer som er med i en empirisk studie av gudstjenestereformen i Den norske kirke. Forskningsprosjektet er ledet av Ansgar teologiske høgskole og er i all hovedsak finansiert av Kirkerådet. Alle innsendte ordninger fra menighetsrådene i bispedømmet er sendt til forskergruppen og vil bli med i denne studien. Den foreløpige prosjektrapporten blir presentert ved Mikkelsmesskonferansen i 2014. Ved å være med på denne studien vil vi få en grundig, systematisk oversikt og kunnskap om gudstjenesten i bispedømmet.

I reformprosessen og i biskopens godkjenningbrev ble det lagt vekt på *involvering av mennesker med ulike funksjoner*, at gudstjenesten er *et diakonalt fellesskap og en del av trosopplæringen*. Dette er tatt opp i visitaser, i møte med ansatte og i forbindelse med arbeidet med trosopplæringsreformen.

Døvekirken kjører et eget løp for gudstjenestereformen. Oslo biskop oppnevnte i 2012 en styringsgruppe som består av representanter for Døvekirken, Språkrådet, Kirkerådet og Oslo biskop. Gruppen startet arbeidet våren 2013 med mål om å ta i bruk godkjente ordninger for Døvekirkens menigheter første søndag i adventstiden 2015. Det er oppnevnt en prosjektgruppe som i nær forståelse med styringsgruppen skal arbeide med oversettelse av bibeltekster til tegnspråk – i samarbeid med Det norske Bibelselskap – og utforming av liturgiske ledd. Arbeidet er godt i gang, og målet om at *god planprosess i Døvekirken (er) etablert*, er oppnådd.

2.2 NY FORORDNING AV GUDSTJENESTER

Arbeidet med organisering av kirken i Oslo bispedømme har ført til et behov for ny forordning for menighetene i Østre Aker prosti og Domprostiet. Siden forordningsspørsmålet også er knyttet opp mot ressursituasjonen i fellestrådslinjen, har det i utredningsfasen vært et samarbeid med Kirkelig fellestråd i Oslo. Prost, menighetsråd og kirkeforvalter i Østre Aker prosti har vært delaktige i prosessen. Ny forordning for menighetene i Østre Aker prosti trådte i kraft 1. januar 2014. Ny forordning for Domprostiet er vedtatt og gjelder fra 1. juni 2014. Målet om ny forordning av gudstjenester i disse prostiene er dermed oppnådd.

3. BARN OG UNGE

3.1 TROSOPPLÆRING

Det er et **nasjonalt satsingsområde** at trosopplæringsreformen skal videreføres, med sikte på å utvikle et systematisk og sammenhengende tilbud om trosopplæringsstilbud for alle døpte mellom 0 og 18 år.

Følgende **resultatmål** var satt opp for 2013: *Økt utbredelse av reformen, omfanget av opplæringsstilbudet i menighetene, oppslutning om opplæringsstilbudet, økt antall menigheter som har fått godkjent plan.*

Trosopplæringskonferansen 2013 markerte 10-årsjubileum for konferansen og ble avsluttet med fyrverkeri fra scenen. Foto: Torstein Ihle

Oslo biskop og bispedømmeråd satte opp følgende **mål** for 2013:

Menighetene får inspirasjon og veiledning til å utvikle helhetlige og systematiske lokale planer for trosopplæring. Menigheter som kommer i gjennomføring 2013 får hjelp til oppstart og etablering. Menighetene som ikke har kommet i gjennomføringsfasen, får hjelp til å holde motivasjonen oppe, og menighetene som fortsatt er i mellomfasen, får bidrag til gode prosesser. Menigheter med ferdige godkjente planer følges opp med tanke på videreutvikling av planer og gjennomføring av tiltak. Vårt mål er at trosopplæring skal være for alle uansett funksjonsnivå.

Måloppnåelse: Målene for 2013 anses som oppnådd.

Oslo bispedømmeråd, gjennom sine to rådgivere for trosopplæring, følger ukentlig opp alle menigheter som er i reformens gjennomførings-, mellom- og driftsfase. Dette gjøres gjennom møter, telefonsamtaler og e-poster. Det er selvfølgelig større trykk ved oppstart og avslutning av planarbeid og i forbindelse med innlevering av rapport.

Resultatmålene

Vi anser målene for oppnådd. Nærmere redegjørelse under beskrivelse av hvert resultatmål nedenfor.

Økt utbredelse av reformen

Med Søndre Aker inne har antall menigheter som har fått tildelt trosopplæringsmidler økt med 12. Oslo bispedømmeråd har totalt 37 samarbeidsenheter av i alt 49 menigheter som er i gjennomførings- eller driftsfase per januar 2014. I denne beregningen ligger alle døvedistriktene inne, i alt fire som dekker hele landet. Distriktene regnes som én enhet og har en eller to kirkesteder/menigheter, men skal betjene alle døve i området.

I 2013 fikk Oslo bispedømme tildeling til menighetene i Søndre Aker prosti. Søndre Aker prosti består av tolv sokn, hvorav tre var i mellomfase. I dette prostiet startet arbeidet med å forberede gjennomføring allerede i 2011 gjennom bl.a. drøftinger av mulige modeller for fordeling. Dette ble gjort fordi mellomfasemenighetene i dette prostiet skulle mye ned i gjennomføringstildeling og fordi alle stillingene måtte endres. Etter drøftingene var alle menighetene enige om fordelingsprinsippene ved starten på gjennomføringen i prostiet. Det kompliserte og utfordret prosessen at stillinger ikke kunne opprettholdes, samtidig som det var viktig å ivareta de trosopplæringsansatte.

Trosopplæringskonferansen 2013 markerte 10-årsjubileum for konferansen og ble avsluttet med fyrverkeri fra scenen. (Foto: Torstein Ihle)

I tett samarbeid med kirkeforvalter og prost ble det derfor gjennomført flere samtaler, først med de berørte ansatte og deretter med samtlige menigheter i flere omganger. Til sammen ble det holdt 20 ulike møter før selve drøftingsmøtet. Da var grunnen beredt for en stor grad av enighet og solidaritet menighetene i mellom - noe som gjorde at den foreslåtte fordelingen fikk bred oppslutning. Alle trosopplæringsansatte fikk fortsette i stillinger som de ut fra forholdene er fornøyd med.

I Søndre Aker prosti ble det til sammen åtte trosopplæringsenheter, med innføringskurs over en kveld og en dag i hver enhet. Det siste kurset ble holdt i begynnelsen av 2014. Siden alle utlysningene kom samtidig og rett før sommeren, har det tatt noe tid å få alle ansatte på plass. Det var godt med søkere. Det at sommerferien kom i mellom gjorde at avgjørelser ble gjort senere enn normalt. Tett samarbeidet med kirkeforvalter var av stor betydning for prosessen.

Omfanget av opplæringstilbudet i menighetene

	Planlagte timer, gj. snitt 2013	Gjennomførte timer, gj.snitt 2013	Planlagte timer 2012	Gjennomførte timer 2012
Oslo	270,9	241,6	275,2	207,7

Oslo bispedømme har gått ned 5,3 timer i snitt på Planlagte aktiviteter. Når det gjelder antall gjennomførte timer, har man derimot gått opp med 33,9 i snitt. Dette er gledelig og i tråd med intensjonen i de godkjente planene om gradvis å trappe opp med nye tiltak. I mange av planene skisserer menighetene tidspunkt for når de tenker oppstart av nye planlagte tiltak. Det er viktig å holde frem at biskopen godkjenner en plan for hvert sogn/hver enhet som også inneholder tiltak som ikke er gjennomført på godkjenningstidspunkt. Dette er naturlig, da planene skal være realistiske, og menighetene ofte, for å få til helhet og systematikk, må bygge opp gjennomføringen gradvis. Etter at planen er godkjent og de ikke lenger har like stort fokus på planprosess, opplever flere at de har mer tid og ressurser til nye tiltak. Arbeidet med en helhetlig systematisk plan handler om å se hele menighetens virksomhet under ett. Derfor vil en del tiltak måtte kunne bygge på hverandre og ikke nødvendigvis starte i samme år. Dette gir bedre forankring for tiltakene og mye større grunnlag for god breddeoppnåelse. Alle menighetene i driftsfasen har også fokus på å evaluere og utvikle planen, slik at de fleste planene endres noe på timeantallet og type tiltak ettersom årene går. Dette kan være med på å forklare at planlagte timer går noe ned fra i fjor.

Oslo bispedømme har i 2012 og 2013 hatt store prosesser med tanke på soknesammenslåinger og fristilling av kirkebygg i Østre Aker prosti og Domprostiet. Denne prosessen ble også påbegynt i Nordre og Vestre Aker prostier mot slutten av 2013. Dette har hatt en del å si for trosopplæringsarbeidet. Positivt er det slik at det stort sett er slått sammen sogn der man allerede var en samarbeidsenhet innen trosopplæring. Sann sett har trosopplæringsarbeidet fungert samlende for de nye storsoknene. På den annen side er det utfordrende der man har hatt flere planer i en enhet (eksempelvis Høybråten, Fossum og Stovner sogn). Dette handler mest om rapportering. Når de nye soknene skulle rapportere for 2013 i sine gamle planer, var det ikke mulig å finne medlemstall fordelt på de gamle soknene, men kun tall for det nye storsoknet. Dette gjør det svært vanskelig å måle oppslutning i forhold til medlemstall der et tiltak bare har vært gjennomført for ett av de gamle soknene.

Oppslutning om opplæringstilbudet

Alle menigheter som er i gjennomføring/ mellomfase har fått beskjed om særlig å rapportere på et utvalg av tiltak, disse er:

Alder	Tiltak	Innhold
0 år	Dåpssamtale	Dette gjelder dåpssamtalen før dåp. Det utarbeides en tiltaksrapport som gjør rede for hvordan dåpssamtalen gjennomføres og antall samtaler som er gjennomført i løpet av året.
4 år	Utdeling av bok	Antall som fikk bok. Oppslutningstall for andre elementer i fireårsfasen (Gudstjeneste/ klubb osv.) kan noteres i merknadsfeltet i tiltaksrapporten.
6 år	Et tidsavgrenset breddetiltak rettet mot 6-åringene	Eksempler: Dåpsskole 6-årsbok 6-årsklubb Skolestartmarkering
8 år	Tårnagent-helg	Samling for 8 åringer kan være Tårnagnetopplegget
ca. 11 år	LysVåken	Andel deltakere i den/ de inviterte årskullene, uavhengig av alder.
15 år	Konfirmasjon	Antall konfirmerte – fra kirkelig årsstatistikk.
16 år	Breddetiltak året etter konfirmasjon	Eksempler: Reunion, lederkurs, leir. (Andel regnes ut fra alle døpte/ tilhørende i årskullet, ikke bare de som valgte å bli konfirmert)

Tall 2012 og 2013

	Oslo			2012		
	Døpte i målgruppe	Deltakere	Prosent	Døpte i målgruppe	Deltakere	Prosent
Dåpssamtale	1565	1546	99%	1 658	1 476	89%
Fireårsbok	1068	371	35%	1 201	336	28%
6 år	1133	209	18%	1 536	327	21%
Tårnagenthelg	1508	241	16%	952	125	13%
LysVåken	1567	343	22%	2 043	295	14%
Konfirmasjon	1120*	770	69%	1 100	802	73%
Etter Konfirmasjon	1495	352	25%	2 261	376	17%
TOTALT	9456	3832	40,5 %	10 751	3 737	35%

* Mangler tall fra en stor menighet – kan bety noe for prosent på konfirmasjon

Totalt sett har Oslo bispedømme gått opp 5,5 prosent i oppslutning på de etterspurte utvalgte tiltakene. Sammenlikningsgrunnlaget fra 2012 til 2013 er basert på de samme menighetene og gir derfor et godt bilde av en reell oppgang. Oslo bispedømme hadde i 2013 ikke noe prostirområde som fikk godkjent plan – dette forklares nedenfor under punktet «Økt antall menigheter som har fått godkjent plan». Frem til den dagen da alle menighetene har fått godkjent plan (driftsfase) vil disse tallene ha ulikt sammenlikningsgrunnlag fra år til år. Dette kommer av at det hvert år vil være nye menigheter som legges inn tallgrunnlaget på bakgrunn av godkjent plan.

Det er gledelig at vi kan si at vi opplever en økning i oppslutning, men det er fortsatt slik at deler av begrunnelsen, enten tallene går opp eller ned, handler om at døpte i målgruppen endres fra år til år. Eksempelvis har fireårsbok en økning på 7 prosent. Dette skyldes både at det reelt sett har økt med 35 deltakere, men samtidig at antall barn i målgruppen har sunket med 133. I tiltaket «Etter konfirmasjon» ser vi at deltakergruppen er

relativt stabil, mens målgruppen nesten er halvert fra 2012 til 2013. Da øker selvsagt oppslutningen i prosent uten at man har nådd flere døpte. Grunnen til en nedgang i målgruppen kan antakelig forklares med at dette ikke er et ensartet tiltak slik de fleste av de andre tiltakene er. I Oslo bispedømme omfatter disse tiltakene alt fra ledertrening, via konfirmantreunion, til gudstjenester, der målgruppene er ulike.

I årsmeldingens generelle del er bispedømmets konfirmanntall analysert (kap 1,2). Der ser vi at sammenlikner man medlemstallet for 16-åringer i 2013 med antall konfirmanter 2012, har vi en prosentandel på 77,4. I trosopplæringsstatistikken (som kun gjelder driftsmenigheter i Asker, Nordre og Østre Aker prostier) er dette tallet for 2012 73 prosent. I 2013 ser dette tallet ut til å ha gått ned, primært når det gjelder antall deltakere. Vi mangler en av menighetene i denne statistikken. Dessuten er det kun Asker prosti som både har høyt medlemstall og høyt deltakerantall per sokn. Østre og Nordre Aker prostier har færre medlemmer. Dersom vi i trosopplæringsstatistikken også hadde med eksempelvis Vestre Aker og Bærum, ville 77 prosent (slik det står i generell del) vært et mer sannsynlig resultat.

Nedenfor har vi sammenlignet oppslutning om tiltakene i 2012. Denne viser at det svinger i oppslutning, men at det meste har gått opp i 2013. Det eneste tiltaket som har gått ned i begge år, er tiltak for 6 åringer. Dette skyldes kun én menighet som har et veldig stort kull (174 stk.), men en oppslutning på 10 deltakere. Dersom man tar ut dette tiltaket, er oppslutningen på seksårstiltak 21 prosent, slik det var i 2012. Til sammenlikning hadde denne menigheten 160 i målgruppen og en oppslutning på 60 deltakere på samme tiltak i fjor. Dette viser med all tydelighet hvor små endringer som skal til før det får store utslag på prosentstatistikken for hele bispedømmet. Slike store endringer i oppslutning blir alltid drøftet med menigheten i kontaktpersonsamtalen som trosopplæringsrådgiverne har med alle menigheter som er i reformen.

Tiltak	2013	2012
Dåpssamtale	10%	1%
Fireårsbok	7%	-9%
6 år	-3%	-2%
Tårnagenthelg	3%	-10%
LysVåken	8%	-5%
Konfirmasjon	-4%	7%
Etter Konfirmasjon	7%	-3%

Økt antall menigheter som har fått godkjent plan

I 2013 ble det godkjent to planer i Oslo bispedømme. Det er planen til Alna samarbeidsenhet (Furuset og Ellingsrud menighet, Østre Aker og Haugerud menighet). Denne enheten fikk utsettelse i 2012 og leverte plan i januar 2013 som ble godkjent i mars 2013.

Skøyen menighet har vært mellomfasemenighet frem til 2014 og fikk godkjent plan i desember 2013. Dette er den første mellomfasemenighet som har fått godkjent plan før de kom i gjennomføringsfase.

I 2010 kom døvekirken i gjennomføring da med en opptrappingsplan for tildeling av midler. Denne opptrappingen tok lenger tid en antatt, og følgelig ble innleveringsfristen for planen utsatt fra 2013 til 2014, selv om ikke alle midlene enda var på plass. Vi har derfor ikke hatt andre planer til godkjenning i 2013.

Oslo biskop har lagt et litt annet løp for godkjenning av lokale planer enn det som anbefales nasjonalt. Vi legger opp til et løp der menighetene reelt får 3 år på å utvikle helhetlige, lokale og systematiske trosopplæringsplaner. Det er vår klare oppfatning at det første året i gjennomføring går til oppstart, etablering og ansettelser. Med unntak av én samarbeidsenhet (Alna) har alle våre menigheter fått godkjent sin plan innenfor fristen, noe vi er svært fornøyd med. Alna fikk sin plan godkjent, som nevnt, et halvt år senere. Hovedgrunnen til utsettelsen var lang vakanse og sammenslåing av sokn.

I 2014 er det to prostiområder som går inn i dette løpet; Oslo Domprosti og Døveprostiet. Med disse godkjent mangler vi Søndre Aker som leverer i 2016 og Bærum og Vestre Aker som leverer i 2017.

3.2 UNGDOMSDEMOKRATI

Oslo biskop og bispedømmeråds mål for ungdomsdemokratiet i 2013 var: *Ungdomsdemokratiet er styrket gjennom et aktivt ungdomsråd og ved at 40 prosent av menighetene sender representanter til Ungdomstinget.*

Måloppnåelse: Gjennom et aktivt ungdomsråd er ungdomsdemokratiet styrket. 33 prosent av menighetene sendte representanter til Ungdomstinget. En er dermed på god vei til å nå målet om 40 prosent representasjon. Vi anser dermed målet for delvis oppnådd.

Engasjert innlegg ved Anja Kile Holtermann på ungdomstinget 2013. (Foto:Petter Rønneberg)

Ungdomsrådet i Oslo bispedømme (URO) har møttes jevnlig gjennom året. UROs hovedfokus er å arrangere Ungdomstinget (UT) hvert år, samt være rådgivende organ for Oslo biskop og Oslo bispedømmeråd.

Ungdomstinget ble gjennomført i mars i Høvik menighet. Det kom 31 delegater fra 20 menigheter, dvs fra ca 33 prosent av menighetene. Målet på 40 prosent ble dermed ikke helt oppnådd, men det er likevel en økning i oppslutning på ca 5 prosent sammenlignet med 2012.

Både på Ungdommens kirkemøte i Bergen i oktober og på Kirke-møtet i april var URO godt representert.

Oppfølging og kontakt med ungdomsledere i Oslo bispedømme er en stadig pågående prosess. Det har ikke vært gjennomført spesielle tiltak i 2013, men URO har vært med på bispevisitaser. Rådgiver for ungdom har mange møter med ungdomsarbeidere i menigheter og organisasjoner i løpet av året, der Ungdomstinget og andre temaer blir tatt opp. Det ble ikke gjennomført en egen samling for ungdomsarbeidere i 2013. Den er vedtatt utsatt til høsten 2014 (som egen samling) eller våren 2015 (i samkjøring med UT15).

3.3 KIRKE-/SKOLESAMARBEID

Målet for 2013 var at *Ansatte i kirken og i skolen har fått god kjennskap til og kunnskap om muligheter for kirke/skolesamarbeid.*

Måloppnåelse: Innenfor rammer og kapasitet anser vi målet for 2013 som oppnådd.

Skole-/kirkesamarbeid er blitt tematisert på visitaser, gjennom skolebesøk og samtaler med ansatte i kirke og skole. En har tatt opp muligheter og begrensninger for samarbeid i en flerreligiøs kontekst. Lokale tradisjoner for samarbeid spiller en viktig rolle, samt hvilke ressurser som finnes, både i skolen og i kirken. I samtalen legges det vekt på hvilken ressurs kirken kan være for skolen i temaer som er fastsatt i læreplanene.

Skole-/kirkesamarbeid er med som temaet på alle kurs og samlinger om trosopplæring, for å sikre god forståelse av hva som egenarten i skole-/kirkesamarbeidet sett i forhold til menighetens trosopplæring. I arbeidet med godkjenning av lokale planer er dette også fulgt opp.

Kultursatsing gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS), gjennom ”Pilegirmsleden for (alle) 6. klasser” i Bærum de siste 14 år, har realisert et stort og betydningsfullt samarbeid mellom skole og kirke. Et tiltak som har fått stor oppmerksomhet også nasjonalt for sitt omfang, faglige innhold, organisatoriske involvering av kirken og ulike kommunale instanser samt kunstneriske profil gjennom deltakelse av fortelleren Helga Samset. Inspi-

rert av erfaringene fra Bærum er det realisert et lignende pilegrimsprosjekt for skoleklasser også i Groruddalen. Arrangør er Østre Aker prosti i Den norske kirke, ved Grorud menighet, i samarbeid med Fortellerhuset. Arrangøren ønsker: Å gi elever med ulik kulturell og etnisk bakgrunn kunstneriske opplevelser av og kunnskap om lokal kultur og historie i Groruddalen. Å gi opplevelser og kunnskap om Norges historie og innsikt i sentrale aspekter ved norsk kultur. Å gi stolthet over egen kulturell og etnisk bakgrunn gjennom at de opplever likheter med og paralleller til den lokale og nasjonale historie og identitet de møter i produksjonen. Arrangøren har nå, for tredje året på rad, en søknad inne til behandling i DKS i Oslo kommune.

Vandringer er så langt gjennomført, i samarbeid med skolene, fra 2009 til 2013 for tilsammen ca. 710 elever fra ti skoler, fra 2009-2011 med elever fra Stovner, Haugen og Rommen skole, og i 2012/2013 med elever fra Nordtvet, Rødtvet, Grorud og Bjøråsen skoler. Nå ønsker arrangøren å utvide tilbudet til elever i hele Groruddalen.

3.4 KIRKE FOR UNGE VOKSNE – MAJORSTUAPLUSS

(Foto: Hanne Vesås, Havresekken)

Mål for Oslo biskop og bispedømmeråd for 2013 var at *Unge Voksne kirken (18-30 år) er etablert gjennom styringsgruppe og ulike tiltak.*

Måloppnåelse: Både hovedmål og delmål er nådd i 2013.

Prosjektet Majorstua kirke for Unge Voksne ble vedtatt av Oslo bispedømmeråd i februar 2011 og startet opp samme høst, for å utvikle en åpen og relevant kirke gjennom å gi unge voksne et møtested med fellesskap, gudstjenester og kulturarrangement. I tråd med Kirkemøtets vedtak fra 2009 skal prosjektet være et arbeid som gir kirkelig tilhørighet og en trygg kristen identitet. Prosjektet skulle

- Utvikle og nyskape gudstjenester for og med målgruppen
- Søke å teste ut ulike former for samvær som utfordrer liv, tro og tanke og som utfordrer til tjeneste
- Skape et levende kirkelig musikkmiljø med ulike sjangre og uttrykksformer

Foruten arbeid med å etablere og videreutvikle tiltak i prosjektet har mye tid gått med til å forberede og gjennomføre evaluering av prosjektet høsten 2013. Det har blitt avholdt en bredt sammensatt samling i oktober der det kom innspill til midtveisrapporten fra prosjektgruppen. Denne rapporten ble sendt Oslo bispedømmeråd som vedtok å forlenge prosjektet ut 2014. Våren 2014 arbeider prosjektgruppen med modeller for hvordan videre fast drift kan sikres.

Alle delmål for virksomheten i 2013 er oppnådd. Stillingen til musikalsk ansvarlig ble i løpet av året økt fra 30 til 50 prosent. Med dette er det til sammen 150 prosent stilling i prosjektet, og alle ansatte er på plass. Det er etablert ulike kulturtilbud, slik som konserttrekke med månedlige konserter, som med støtte fra Norsk Kulturråd ble økt til ukentlige arrangement i desember 2013. Det holdes faste gudstjenester: Suppe- og messe holdes ukentlig på torsdager og GUV-messe (Gudstjeneste for Unge Voksne) månedlig (søndag kveld). Det er et snitt på 35 på Suppe og messe, 100 på GUV og 91 på konserter. Målet om deltakelse er dermed nådd med god margin. (Se også kap 1.1)

4. DIAKONI OG SAMFUNNsspørsmål

Diakoni er et **nasjonalt satsingsområde** for kirken, der *Menighetenes diakonale omsorgstjeneste skal styrkes, slik at den kommer til uttrykk gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.*

Som **resultatmål** er satt opp *Øke antall diakoner. Øke antall menigheter som har vedtatt lokal diakoniplan.*

Oslo biskop og bispedømmeråd har formulert **målet** slik: *Diakonien er synlig og relevant i møte med mennesker, samfunnsutfordringer, endringer og mangfold.*

Måloppnåelse: Målsettingen om en styrket diakonal omsorgstjeneste gjennom blant annet et økt antall diakoner er oppnådd. Vi kjenner ikke til at menigheter har vedtatt nye lokale diakoniplaner. Målet for dette er dermed ikke oppnådd. Ved hjelp av mangfoldige tiltak og samarbeidsrelasjoner mener vi at målet om synlig og relevant diakoni i Oslo bispedømme er oppnådd.

Målsetting og strategisk arbeid

Det er et bredt og mangfoldig diakonalt arbeid som gjøres på ulike plan i de lokale menighetene. Årsmeldingen fokuserer på noen av de temaene vi på bispedømmeplan har arbeidet spesielt med å styrke. Særlig gjelder dette områder der det er naturlig å samarbeide om temaer som er felles på tvers av menighetsgrenser. På fagdager for diakoner har strategisk arbeid vært tema, og prostigrupper har arbeidet spesifikt med hvordan diakonien og strategiske områder best mulig kan ivaretas i omstrukturingsprosesser. Arbeidsgruppene som har arbeidet med henholdsvis åpne kirker og kirke og samfunns møte med romfolk er blitt videreført. Dette har i større grad gjort den diakonale kompetansen tilgjengelig på tvers av menigheter, og er en måte å arbeide på som vi ønsker å styrke fremover.

Status for diakonstillingene

For første gang på over 10 år ble det bevilget midler til 10 nye diakonstillinger over regjeringens statsbudsjett med virkning fra 2014. To av disse går til Oslo bispedømme. I Oslo by er situasjonen svært krevende ved at mange av stillingene i høy grad finansieres av menighetene selv, med det resultat at flere stillinger har blitt nedlagt de senere år grunnet pengemangel. I 2013 gjaldt det stillingen i Frogner. I Østre Aker prosti er det gjennom omorganiseringsprosessen i prostiet satt av midler til to nye diakonstillinger, en til strategisk satsing på frivillige og en annen til arbeid med migrasjon. Den positive trenden i Bærum fortsatte med en ny institusjonsdiakon som skal betjene to sykehjem og et hospice. I tillegg fikk 13-20 *prosjektet* ved Sandvika Storsenter tilført en tredje stilling. Både Østre Aker og Bærum prostier er nå som de første i landet de eneste hvor samtlige menigheter har tilgang til diakonal kompetanse. Det er vekst i antall stillinger i prostier hvor det vektlegges samarbeid mellom menighetene og hvor det satses på spesielle målgrupper. Da er det ofte også vilje fra kommunene / bydelene til å bidra med midler.

Samlet utgjør diakonstillingene i bispedømmet 40 årsverk ved årsskiftet, som er en gledelig økning på 4 siden i fjor. 42 av 60 sokn har tilgang til diakonal kompetanse, og 40 sokn har vedtatt lokal diakoniplan. (Tallet har ikke økt siden flere menigheter nå er slått sammen.)

Det er gledelig at seks diakoner ble vigslert i Oslo domkirke i oktober.

Nestekjærlighet

I 2013 var det spesielt fokus på bedring av organiseringen rundt sorgtilbud i menighetene. I Asker og Bærum er det samarbeid innen prostiene om sorgtilbudet etter dødsfall. I Asker starter gruppe-tilbud vår og høst, samt at en gruppe kan ta imot deltakere fortløpende, mens i Bærum er gruppene fordelt på to regioner i prostiet. I Oslo er samarbeidet mer sporadisk, og de fleste tilbudene springer ut fra enkeltmenigheter. Der det drives sorggrupper, har diakonene kontakt med kommunale hjelpetilbud og henviser til Fransiskushjelpen når det er aktuelt.

Når det gjelder samtalegrupper for skilte, er «Sorgen det ikke sendes blomster til» et tilbud som gjelder for hele bispedømmet. Det springer ut fra baser i Haslum og Østerås menigheter i Bærum og Nordstrand og Torshov i Oslo.

Inkluderende fellesskap - Åpne kirker

I etterkant av 22. juli 2011 ble åpne kirker identifisert som et diakonalt tiltak man ønsket å styrke. En arbeidsgruppe har jobbet med de teologiske begrunnelsene for hvordan åpne kirker kan forstås som en måte å være kirke på i dagens mangfoldige samfunn. Grunnet sykdom og permisjoner har noe av arbeidsgruppas arbeidet ligget noe i dvale det siste året. Samtidig har tilbudet ut fra Oslo domkirke blitt styrket i løpet av året.

Vern om skaperverket

Kirkemøtet vedtok fornyet satsing på vern om skaperverket og satte opp et mål om å få økt antall grønne menigheter. I 2013 ble tre nye menigheter godkjent som grønne, slik at bispedømmet ved årsskiftet totalt har 32 godkjente menigheter – inkludert to døvemenigheter. Med andre ord er nøyaktig halvparten av menighetene i Oslo bispedømme grønne ved årsskiftet. Mye arbeid gjenstår imidlertid før Kirkemøtets målsetting er nådd. Noen steder er det imidlertid utfordrende å få engasjert kontaktpersoner. Arbeidsgruppe for grønne menigheter i bispedømmet prioriterte i 2013 å satse på Asker og Bærum prostier.

Vårens inspirasjonssamling var viet Klimavalg 2013, som var en økumenisk storaksjon. På aksjonsdagen 24. august ble det arrangert gudstjeneste i Oslo domkirke med 200 frammøtte. Og det var flere kulturarrangementer spredd ut over byen.

Arbeidet med oppfølging av allerede sertifiserte grønne menigheter ble styrket i 2013 ved at seniorvoluntør Estrid Hessellund som pensjonist i høst tiltrådte ressursgruppa og nå tar ansvar for å avlegge treårsbesøk. Fire menigheter fikk besøk i høst, og det gjøres nå et mer systematisk oppfølgingsarbeid av disse menighetene. Det meldes om mange spennende tiltak og engasjerte medarbeidere innen bispedømmet.

Kirke og samfunn i møte med romfolk – kamp for rettferdighet

Også i 2013 har det vært mye mediefokus på romfolket og deres livssituasjon og de utfordringer som følger med det. Da Oslo bystyre vedtok regler som skulle hindre folk i å overnatte ute, utløste det en spontanaksjon i kirkelig regi hvor mer enn 50 personer overnattet i telt i Sofienbergparken en vårnatt i mai. Kirkens Bymisjon fikk også etablert et eget prosjekt «Rom for rom», ledet av diakon og prosjektleder Hilde Kirkebøen. Flere enkeltarrangementer med musikkinnslag og appeller i sentrum av Oslo har med jevne mellomrom satt fokus på deres situasjon. I tillegg arbeides det med oppfølging av enkeltmennesker, hvor det å bidra til jobbtilbud er en viktig oppgave. Diakonirådgiver har deltatt i styringsgruppa for dette prosjektet. Videre har en gruppe engasjert i HjerteRom denne høsten utarbeidet og distribuert matnyttig og praktisk rettet skriftlig materiell til veiledning for menigheter som kommer i kontakt med romfolk.

5. KULTUR OG KIRKEMUSIKK

Det har vært et **satsingsområde** for kirken på nasjonalt plan i 2013 å *videreutvikle og styrke sin rolle som kulturformidler ved å satse på bredde, kvalitet og samspill mellom amatører og profesjonelle aktører.*

Følgende **resultatmål** ble satt opp: *Øke statlig og kommunal finansiering av kultur i kirkene og/ eller i regi av menighet og bispedømmeråd. Øke samarbeidet mellom kirke og kultursektoren. Øke kirkelig kulturkompetanse.*

Målet for Oslo biskop og bispedømmeråd for 2013 har vært å *stimulere til at kunstuttrykk og kulturtiltak kan utvikles i et samarbeid mellom kirke og det øvrige kulturliv. Samspillet mellom disse skal sikre kompetanseheving og erfaringsutveksling for å bidra til økt skapende kunstnerisk aktivitet både i kirke og samfunn.*

Måloppnåelse: Målene omtalt på nasjonalt nivå og for Oslo Bispedømme ble i hovedsak oppnådd.

Årsrapporten omtaler metodikken som benyttes i kompetanseoverføringen, samarbeidet med «KULT - Senter for kunst, kultur og kirke» og utvalgte prosjekter på lokalt, nasjonalt og internasjonalt plan.

Metodikk i kompetanseoverføring

Ett av delmålene var: *Samarbeidet mellom kirke og kulturliv er videreutviklet.* Kulturrådgiveren har vært rådgiver i utviklingen av søknader, produksjoner og i markedsføring- og salgsrelaterte prosesser for anslagsvis 100 personer. Dette har i hovedsak foregått i ”1 til 1 baserte relasjoner”. Den metodikken gir mulighet til å realisere mange kreative prosesser med aktørene på kunst- og kulturfeltet, prosesser som varierer i omfang fra begrenset til omfattende. Det ble i tillegg gjennomført et regulært etterutdanningsseminar for kantorer og organister med 25 deltakere (i samarbeid med Norges Musikkhøgskole). Eksempler på «1 til 1 baserte relasjoner» er:

- Konseptutvikling av MajorstuaPluss som arena for rytmisk musikk i Oslo vest
- Kreativ bistand til produksjonen «Nattens lys», i regi av frie kunstnere, som har fått produksjonsstøtte fra Norsk Kulturråd. Produksjonen vil finne sted i Kulturkirken Jakob.

Delmålet i «metodikk i kompetanseoverføring» ble oppnådd. Det gjøres i denne sammenheng oppmerksom på at «Foreningen Gamlebyen kirke» ble dannet høsten 2013 med formål å sikre drift av Gamlebyen kirke som kulturarena fra 2014. Realisering fordrer ekstern støtte. Det gjøres også oppmerksom på at kun én produksjon ble antatt for Den kulturelle skolesekken i Oslo kommune. Pilegrimsprosjektet i Groruddalen ble høsten 2013 søkt inn for tredje gang.

Støtte

Samarbeidet mellom kirke og kulturliv er videreutviklet, var et delmål. Det ble innvilget anslagsvis 55 offentlige tilskudd til kulturprosjekter i menighetene med en totalsum på kr 10 mill.. Tallet inkluderer kulturprosjekter i kirkerommet uavhengig av hvem som var arrangør. De anslagsvis 25 prosjektene hvor menighetsrådet selv stod som arrangør, utgjorde 10 prosent, med en totalsum på én mill.. Av de nevnte 25 prosjektene var anslagsvis 15 nye samarbeidstiltak.

Delmålet for *offentlig støtte til kulturprosjekter i menighetene* ble gjennomført. Eksempelvis fikk «Nattens Lys» innvilget offentlig støtte fra Norsk Kulturråd og andre instanser på kr 900.000.

KULT

Delmål: *Dialogarbeidet samt samarbeidet mellom kirke og kulturliv er videreutviklet.* Kulturrådgiveren samarbeider nært med stiftelsen KULT (Senter for kunst, kultur og kirke). KULT bidrar til økt samspill mellom kirke og øvrig kulturliv. Samarbeidet med KULT har også muliggjort et nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Dette har i 2013 bestått av forberedelser til en EU-søknad om visuelle kunstprosjekter i tre europeiske kirker i England, Tyskland og Norge.

I et bispedømme med stort religiøs mangfold er prosjektet »Oslo Sacred Music Festival» - hvor aktører fra inn og utland samt representanter fra ulike religiøse tradisjoner i Oslo, deltar. Det er et eksempel på etablering av nye arenaer på tvers av religion og etnisk tilhørighet. Festivalen ble gjennomført for andre gang i 2013.

Det samme gjelder for KULT sitt prosjekt «Lyden av det hellige» som for første gang inngikk i Oslo World Music Festival. Her inngikk besøk til tre ulike hellige rom i Oslo samt en konsert i Kulturkirken Jakob. (Jf kap 1.1)

Nettstedet www.paskeogpasjon.no viser bredden i programmet som ble tilbudt befolkningen i perioden 17. mars til 19. mai. 41 institusjoner deltok med 76 produksjoner innenfor musikk, dans, teater, visuell kunst, film, arkitektur og litteratur. Hovedutfordringen var å gå enda mer i dybden enn i 2012. Det lyktes gjennom delprosjektet «Forvirring» som ble realisert i Oslo Domkirke (What`s mine is yours to borrow # 3) og på Tøyentorget, Sognsvann og Pilestredet Park.

Delmålene ble oppnådd. Det gjøres her oppmerksom på det internasjonale samarbeidet er et resultat av tidligere års internasjonale prosjekter

Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival

Oslo biskop er styreleder i Oslo internasjonale kirkemusikkfestival som i 13 år er arrangert i løpet av 10 dager i mars. Totalt 33 prosjekter ble gjennomført i til sammen 10 kirker. Arrangementene utgjorde 18 konserter, hvorav to sceniske barne- og familieforestillinger (Vivaldi for barn), tre samtaler/intervjuer med verdenskjente utøvere, en orgelbusstur til tre kirker, en kveldsmesse, to åpne prøver, fem festivalhøymesser og en festivalutstilling. I alt medvirket 1043 utøvere fra til sammen 16 nasjoner. Ledende solister, ensembler og kor satte sitt preg på festivalen med mange høydepunkter. Det ble urframført fire nye verk som på hver sin måte fortolket og gjenfortalte pasjonen og lidelseshistorien.

Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival ser det som en viktig oppgave å rette særlig fokus på kirkemusikkens potensial som kulturell brobygger, og ulike musikkmiljøer både i og utenfor kirkemusikkmiljøet inviteres til samarbeid. Festivalen hadde i 2013 32 samarbeidspartnere.

6. SAMISK OG KVENSKE KIRKELIV

Samisk kirkeliv er et nasjonalt **satsingsområde** i Den norske kirke og *skal utvikles i pakt med samiske tradisjoner og samisk selvforståelse, som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke.*

Resultatmål for 2013 ble satt til å være *Samiskspråklige gudstjenester og Synlig samisk språk og kultur i norskspråklige gudstjenester og ved enkelte kirkelige handlinger.*

Målet for Oslo biskop og bispedømmeråd for 2013 var at *Samiskspråklig gudstjenestefeiring i Oslo bispedømme er styrket, og at menighetene i Oslo bispedømme skal være i stand til å tilby samiske innslag i gudstjenesten, f. eks. i forbindelse med dåp og kirkelige handlinger. Videre var målet at Plan for samisk kirkeliv er fulgt opp gjennom utarbeidelse av lokal plan for samisk kirkeliv i Oslo bispedømme.*

Måloppnåelse: Målsettingen for samisk kirkeliv i Oslo er delvis oppnådd. Målet for kvensk kirkeliv er oppnådd.

Arbeidet med samisk kirkeliv i bispedømmet har stort sett fulgt malen fra tidligere år: Det ble gjennomført tre gudstjenester på samisk: en i Domkirken i forbindelse med den samiske folkedagen, to gudstjenester på nordsamisk i Paulus kirke. Den fjerde gudstjenesten, som normalt holdes på sørsamisk, ble avlyst da det ikke var mulig å få tak i prest som behersket sørsamisk. Målsettingen for samiske gudstjenester er dermed delvis oppnådd.

Arbeidet med å gi menighetene i bispedømmet økt bevissthet om samisk liturgi, er først og fremst gitt som informasjon til lokale menigheter i forbindelse med både gudstjenestereformen og trosopplæringsreformen. I tillegg åpner salmer og bønner på samiske språk i den nye salmeboken opp for bruk også i generelt menighetsliv og på institusjoner i bispedømmet.

Det er tatt kontakt med Samisk kirkeråd for å legge en plan for arbeidet med en stilling (prest eller diakon) for samisk kirkeliv i Sør-Norge i tråd med Strategiplan for samisk kirkeliv. Spørsmålet må drøftes med andre bispedømmer i Sør-Norge og vil bli fulgt opp i tiden som kommer. Arbeidet med lokal plan for samisk kirkeliv i Oslo er ikke igangsatt i 2013, men dette er satt opp på planen for 2014. Dette planarbeidet må sees i sammenheng med kontakten med de andre bispedømmene og med Samisk kirkeråd.

Samisk kirkeliv i Oslo bispedømme er i stor grad avhengig av mennesker som kjenner det samiske miljøet og har en visjon for hvor viktig det er å komme til kirken og få bekreftet sitt eget språk og sin egen identitet. Gode folk, både ansatte og frivillige, setter av tid til denne tjenesten. Det gjelder ikke minst ressursgruppen som forbereder gudstjenestene. De frivillige er i stor grad mennesker som bor i Oslo, mens det må hentes inn ressurspersoner fra andre bispedømmer for å få gjennomført gudstjenestene, særlig fra Nord-Hålogaland bispedømme til nordsamiske gudstjenester og fra Nidaros til sørsamiske.

Lederen for ressursutvalget for samisk kirkeliv i Oslo bispedømme representerte Oslo bispedømme på samiske kirkedager som ble arrangert i Mo i Rana i august 2013.

Det er etter avtale med foreningen Qvæn Østland gjennomført en gudstjeneste på kvensk - som planlagt.

7. MISJON, ØKUMENIKK OG RELIGIONSIALOG

7.1 MISJON

Målet for 2013 var i samarbeid med SMM-organisasjonene å *ha utfordret og oppmuntret menighetene til å være misjonerende menigheter i et kulturelt og religiøst mangfold.*

Måloppnåelse: Noen delmål er oppnådd, og andre ikke.

I 2013 var det Det norske misjonsselskap som hadde ansvar for *åpenbaringsbesøket* i samarbeid med Oslo bispedømme. Gjest var Wandee Wajanathawornchai fra Thailand som satte fokus på kontekstuell sjelesorg.

Som et ledd i arbeidet med å engasjere unge voksne for misjon bidrog misjonsrådgiver sammen med SMM-organisasjonene m. fl. i forbindelse med arrangementet *Reach 2013 – misjonskonferanse for 18-40.*

I misjonsrådgivers permisjonstid fra april til oktober ble det satt inn vikar fra juni og ut september. Da misjonsrådgiver sa opp stillingen midtsommers, ble stillingen utlyst og ny tilsetting gjort med planlagt oppstart ved årsskiftet. I løpet av året har SMMO-organisasjonene ved styret tatt større ansvar og ivaretatt flere oppgaver enn normalt. Det gjelder ikke minst gjennomføring av den tradisjonelle standen på Trosopplæringskonferansen i oktober samt planlegging av åpenbaringsbesøket i 2014.

Selv om kirkefagsjefen har ivaretatt noen oppgaver og noen delmål er nådd, har bemanningssituasjonen ført til at målet for 2013 som helhet bare delvis er oppnådd.

7.2 VENNSKAPSAVTALER

Målet for 2013 var *Oversikt over vennskapsavtaler på menighetsplan og oppfølging av bispedømmets vennskapsavtale med South Eastern Diocese, ELCSA, Sør-Afrika.*

Måloppnåelse: Målet er ikke oppnådd.

I forbindelse med at Ullern menighet har vennskapsavtale med en menighet i Sør-Afrika, besøkte soknepresten der ELCSA i 2013 i forbindelse med studiepermisjon. Tidligere sokneprest i Ullern, Jostein Nesvåg, og tidligere ansatt på bispedømmekontoret, Inger Nesvåg, har gode relasjoner til bispedømmet. Oslo biskop ønsker å gi ekteparet Nesvåg en mer offisiell rolle som biskopens representanter overfor ELCSA. Det har også vært noe kontakt mellom biskopene.

På grunn av vakanse i stillingen som misjonsrådgiver mesteparten av året – og mangel på kapasitet i andre stillinger til å ivareta feltet, er målsettingen for 2013 ikke oppnådd. Anliggendet og oppgaven videreføres til 2014, da nyansatt misjonsrådgiver vil ivareta praktisk oppfølging.

7.3 ØKUMENIKK OG MIGRANTMENIGHETER

Målet for 2013 var *Fokus på satsingsområdet «kirke i et kulturelt og religiøst samfunn» i møte med migrantmenigheter i Oslo bispedømme og jevnlig dialog og erfaringsdeling med andre kirkesamfunn.*

Måloppnåelse: Målet for 2013 er delvis oppnådd.

Biskopen hadde også i 2013 kontakt og samtaler med flere kirkesamfunn som er representert i bispedømmet. Det gjelder ikke minst godt samarbeid med Oslo Katolske Bispedømme. Gledelig er det derfor at det totale kirkelige nærværet i Groruddalen kunne styrkes ved at den fristilte Bredtvet kirke kunne tas i bruk av Den Katolske Kirke som St. Johannes menighet. Biskopen har videreført sin deltakelse i den katolsk-lutherske samtalegruppa, Katlusa. Høsten 2013 vedtok Kirkelig felleråd i Oslo å leie ut den fristilte Markus kirke til pinsemenigheten Jesus Church. Det er en etnisk og kulturelt sammensatt menighet som vil bidra til mangfoldet i det kirkelige nærvær i sentrum.

Norges Kristne Råd har registrert ca. 85 migrantmenigheter i Oslo (jf www.migrantmenighet.no). I tillegg kommer ni katolske menigheter som har messe på ulike språk. Mange kirker i bispedømmet leier ut lokaler til migrantmenigheter, og noen prostier og menigheter har blant annet fellesgudstjenester. I Østre Aker prosti er det avsatt 0,5 prestestilling til strategisk arbeid med migranter. Satsingen er lagt til Høybråten, Fossum og Stovner menighet. Grunnet vakanse i stillinger er Oslo bispedømmes mål for 2013 bare delvis oppnådd. Utfordringer følges imidlertid opp i 2014. (Jf kap 1.1)

7.4 RELIGIONSIALOG

Målet for 2013 var at *Dialogisk bevissthet, holdning og praksis er innarbeidet i menighetene, særlig med tanke på lokale kontakter og nettverk.*

Måloppnåelse: Ved hjelp av Kirkelig dialogsenterers arbeid er bispedømmets mål for religionsdialog i 2013 for en stor del oppnådd.

Kirkelig dialogsenter (KD) er et viktig instrument for det religionsdialogiske arbeidet i Oslo bispedømme. Senteret er etablert av Stiftelsen Areopagos og Oslo bispedømme med biskopen som styreleder. Det foreligger samarbeidsavtaler med Mellomkirkelig råd og Kirkens Nødhjelp.

Av senterets virksomhet kan nevnes følgende: KD har i 2013 utarbeidet et konfirmanmateriell om fordommer, rasisme og fremmedfrykt (med særlig fokus på antisemittisme, islamofobi og antisiganisme) på oppdrag fra Mellomkirkelig råd. Opplegget er særlig relevant for og bygger på erfaringer fra Oslo bispedømme. KD har aktivt oppfordret menigheter i Oslo bispedømme til å bruke hele eller deler av opplegget. Materialet deles ut gratis til konfirmanntlærere i Den norske kirke (se: <http://www.kirken.no/index.cfm?event=doLink&famId=378344>).

Ansatte ved KD har holdt kurs og innledninger for prester og ansatte i ulike prostier i bispedømmet, og har gjennomført en fagdag med biskopen og prostene (religionsteologiske utfordringer i kirkens arbeid). Videre har senteret hatt ansvar for å koordinere dialogsatsningen i Østre Aker prosti. Det er arrangert fagsamlinger om dialog (Dialogforum). Eksempler på temaer som er tatt opp: Sjelesorg for buddhister og andre med ulik bakgrunn enn oss selv, Kjønnssrettferdighet i hellige tekster? En skeiv kirke i dialog..., Dialogkurs for ungdom. Som i Sverige - nå i Norge? og Dialog og diakoni hånd i hånd?.

På oppdrag fra Oslo biskop har senteret arrangert dialogmøte med muslimske ledere i Oslo og bidradd med innspill til bispedømmets høringsvar på NOU 2013:1 «Det livssyns åpne samfunn». Det er utarbeidet et dialogisk kursopplegg for menigheter i bispedømmet. Kurset gjennomføres i løpet av 2014 og første del av 2015.

Innsikt og kjennskap til religionsdialog var et viktig anliggende ved studieturene som biskopen arrangerte til Israel og Palestina i 2012 og 2013.

Biskopen er representert i en dialoggruppe i regi av Mellomkirkelig råd og Det Mosaiske Trossamfund. (Jf kap 1.1)

8. VISITAS

Målet for biskopens visitaser i 2013 var at menighetene som omfattes av visitasen, opplever *støtte til sin virksomhet og inspirasjon til frimodighet og fornyelse, og at visitasen bidrar til økt kontakt mellom menighetene og lokalsamfunnet.*

Måloppnåelse: Målet for visitasene i 2013 er oppnådd.

Biskopen gjennomførte i 2013 fire visitaser i fem menigheter: Skøyen, Lommedalen, Lysaker og Snarøya, Hasle og Sinsen menigheter. Planlagt visitas i Trefoldighet menighet ble utsatt på grunn av organiseringsprosessen i Domprostiet og skifter i staben. I tillegg ble det avviklet to institusjonsvisitaser: ved Lovisenberg Diakonale Sykehus og hos politipresten på politihuset i Oslo.

Visitaseene fant sted i menigheter som er preget av vekst og økt boligbygging. Det var fokus på at kirkehusene både er gudshus og samfunnshus. Det er viktig at de er åpne og inviterende og har lav terskel ut mot lokalmiljøet. I gode dialoger med både Bærum kommune og bydelsadministrasjonene i Oslo ble kirkens og menighetenes rolle som lokale ressurser understreket, og det var åpenhet for videre samarbeid. Under visitasen i Lysaker/Snarøya var det viktig å løfte fram behovet for ny kirke i den nye «småbyen» som vokser fram på Fornebulandet.

Under visitasen i Lommedalen spiste biskopen Superonsdag-middag sammen med store og små.. (Foto: David Brooks. www.davidbrooksfoto.com)

I alle visiterte menigheter preges ukene av liv og aktiviteter – men også av «værested», «hvilepuls» og ettertanke. I tillegg til trosopplæring for barn og unge, var behovet for å formidle kristen kunnskap til voksne et gjennomgående tema, og flere steder er det blant annet utviklet konfirmantforeldrekurs.

Ved utgangen av 2012 fikk menighetene godkjent lokal grunnordning for gudstjenestefeiringen, der blant annet involvering stod sentralt. Gledelig er det derfor at visitasen viste gudstjenestetteam i funksjon i flere menigheter. Det er imidlertid ulike holdninger til den store variasjonen i liturgisk musikk. Alle de visiterte menighetene gjennomsyres av diakonal tenkning og praksis – selv om diakonressursene og måten disse disponeres på – er forskjellige. I Bærum er det for eksempel en gledelig satsing på ungdomsdiakoni. I forlengelsen av dette er alle menighetene opptatt av frivillig engasjement og koordinering av frivillige.

*Biskopen sammen med politimester Hans Sverre Sjøvoll og politiprest Inge Ålgård
(Foto: Miriam Stålsett Follesø)*

er, og om hva som forventes av rapportering og programarbeid, samt tidsfrister og ansvarlige. Notatet dannet grunnlag for arbeidet med visitasene i 2013.

Under visitasen på Lovisenberg Diakonale Sykehus ble det satt fokus på de varierte oppgavene og den store kompetansen som ligger i sykehusprestetjenesten. Dette resulterte i et videre og større arbeid med tjenesten (jf kap 1.1). Visitasen hos politipresten på politihuset i Oslo viste politiets virksomhet og politiprestens viktige rolle i etaten. Samtalene med presten, politimesteren og avdelingsledere åpnet opp for videre kontakt og samarbeid mellom politiet og kirken i Oslo.

I 2012 ble det påbegynt et arbeid med gjennomgang og revisjon av visitasrutinene. Arbeidet resulterte i notatet «Bispevisitas i Oslo bispedømme» (mars 2013) med informasjon om hva en visitas

III PRESTETJENESTEN

9. PRESTETJENESTEN

Hovedmål 2013: Alle menigheter i Den norske kirke skal være betjent av prest, slik at tjenesten er nærværende i alle lokalsamfunn. Prestens oppgave er å holde gudstjenester og forrette ved kirkelige handlinger, delta i dåps- og konfirmasjonsundervisning, utøve sjelesorg, forestå syke- og hjemmebesøk, og ellers utføre forkynnende og menighetsbyggende arbeid.

9.1 PRESTEDEKNING

Mål: Alle menigheter i Den norske kirke skal være betjent av prest

Resultatindikatorer 2013:

- Gjennomsnittlig antall kirkemedlemmer per prestestilling
- Gjennomsnittlig antall gudstjenester og kirkelige handlinger pr. prest
- Tilgang til nye prester, avgang fra prestedetjeneste, antall nytilsatte og antall fratrådte prester

Måloppnåelse:

Målsettingene som ble satt for 2013 er oppnådd. Det følgende viser utviklingen av prestedetjenesten i Oslo bispedømme.

Prestedekning

Stillingsrammene for prostiene i årsverk:

Prosti	Innbyggere	Innbyggere	Medlemmer	Medlemmer	Presteårsverk	Tillegg utover rammen for prostiene	Medlemmer pr prest	Medlemmer pr prest
	1.1.2012	1.1.2013	25.2.2013	5.2.2014	1.1.2014	1.1.2014	25.2.2013	5.2.2014
Domprostiet	131 654	137 609	69 540	71 105	20	1	3 477	3 386
Søndre Aker	131 090	132 856	79 092	78 931	22	1	3 483	3 432
Nordre Aker	83 934	86 309	46 108	47 200	13	0,25	3 235	3 562
Østre Aker	135 770	135 556	61 744	59 422	20,5		2 940	2 899
Vestre Aker	130 837	131 636	89 405	89 540	23		3 887	3 893
Bærum	114 489	114 148	82 414	83 052	21		3 924	3 955
Asker	56 447	57 200	40 838	41 048	10,5		3 889	3 909
Total	784 221	795 314	469 141	470 298	130	2,25	3 534	3 553

Siden innstramming i 2009, har det bare vært økt med 1 prestestilling totalt.

Oslo bispedømmeråd har en vedtatt stillingsramme på 147,9 årsverk.

Antall årsverk i prostiene er 133,9 hvorav 3,9 årsverk er knyttet til prostesaksbehandlere. De øvrige er 14 årsverk med spesial- og stiftsprester. Dette gjelder bl.a studentprester og fengselsprester.

Oslo kommunes bevilgning til sykehjemprestetjenesten gir 8,75 årsverk. 12 prester gjør tjeneste ved 20 sykehjem.

Alle de tolv prestestillingene i døveprostiet var besatt i 2013. Det er en økning i registrerte medlemmer i døvekirken. Den døve befolkningen bor spredt. Det har derfor vært en økning i antall gudstjenester og kirkelige handlinger per prest de siste årene.

Av de tolv prestene er det to kvinner, og en av prestene er selv döv. Døve kristendoms- og teologistudenter følges aktivt opp for rekruttering til menighets- og prestetjeneste.

Vikarer

Tilgangen på vikarer ved ledighet er stort sett god. Det er 3 prester (2,8 årsverk) i faste stillinger for vikartjeneste. Det er ikke budsjettert med lønnskostnader til disse stillingene fordi de går inn som vikarer i budsjetterte faste stillinger ved lengre ledighet. Flere pensjonister, på pensjonistvilkår, går inn i kortere vikartjeneste og enkelttjenester. Ut over dette er det flere med lang erfaring fra prestetjeneste som melder seg til vikartjeneste fordi de av ulike grunner ikke har fast stilling. Det kommer også søknad om vikartjeneste fra mange yngre prester, både ferdig utdannede og ikke ordinerte. Vi har begrensede muligheter til å tilby midlertidig tilsetning til de som ønsker det. Ved tilsetninger med varighet under ett år har vi anledning til å kjøre en forenklet tilsetningsprosess. Det er forsøkt noen ulike modeller for et forenklet tilsetningsløp uten å ha funnet standardmodellen som kan brukes på alle disse prosessene enda.

Ordinerte prester utenfor fast menighetstjeneste

I Oslo bispedømme er det mange ordinerte prester som ikke jobber som menighetsprester. Flere av disse har stilt seg til disposisjon for enkelttjenester som frivillige. Biskopen har som mål å invitere disse til samling en gang i året.

En arbeidsgruppe oppnevnt av biskopen begynte i 2012 et arbeid med å utarbeide forslag til ordninger for ordinerte prester som ønsker å gjøre frivillig tjeneste som prest i Oslo bispedømme. Ved utgangen av 2013 var gruppens arbeid slutført, og overrekkes biskopen i januar 2014. Ordningene blir presentert for de ordinerte prestene som ikke er i ordinær menighetsprest tjeneste på biskopens samling for disse den 16. januar 2014. Det legges opp til utprøving av ordningene i perioden 2014 – 2016.

Veien til prestetjeneste

I 2013 gjennomførte fem studenter «Veien til prestetjeneste» i Oslo bispedømme. Antall studenter som gjennomfører varierer fra år til år, men det er ingen tendens til enten flere eller færre som gjennomfører «Veien til prestetjeneste». Oslo bispedømme har ofte tatt imot studenter i stiftspraksis som har søkt om overføring til Oslo. I 2013 tilhørte to av fem kandidater andre bispedømmer. Vi ser også at Oslo bispedømme får tildelt studenter med annen etnisk bakgrunn. Det er en utvikling vi hilser velkommen med tanke på at vi er kirke i et religiøst og kulturelt mangfold.

Gjennom «Veien til prestetjeneste» gis biskopen mulighet til å bli bedre kjent med den enkelte student med tanke på prestetjeneste. Prostiene som har kandidatene i fem ukers praksis, gis også muligheten til å bli bedre kjent med den enkelte med tanke på rekruttering til prestetjeneste i Oslo bispedømme.

Arbeidsbelastning - gudstjenester og kirkelige handlinger

Omorganiseringene i Østre Aker har medført gjennomgang av gudstjenesteforordningen for de nye soknene. Det har vært en prosess der menighetsrådene er hørt. Utfordringen har vært å få tilstrekkelige ressurser fra Fellestrådet til å dekke inn ønskelige antall gudstjenester samtidig som det kan settes av ressurser til strategiske satsinger i begge linjer. Dette arbeidet er nå slutført og biskopen sendte ut ny forordning til alle soknene i Østre Aker høsten 2013.

Det samme arbeidet med gjennomgang av gudstjenesteforordningene ble igangsatt høsten 2013 for Domprostiet, etter at arbeidet med bemanningsplan var slutført.

Antall gudstjenester og kirkelige handlinger fordelt per menighetsprest (årsverk) for 2013

Prosti	Antall prester i årsverk	Gudstjenester på søn- og helligdager	Antall gudstjenester per prest (årsverk)	Gudstjenester totalt	Totalt antall gudstjenester per prest (årsverk)	Gravferder	Totalt antall gravferder per prest (årsverk)	Kirkelige vigslers	Totalt antall vielser per prest (årsverk)
Asker	10,5	323	30,7	473	45	314	30	59	5,6
Bærum	21,5	547	25,4	611	28,4	782	36,4	116	5,4
Vestre Aker	23	703	30,6	917	39,9	745	32,4	209	9,1
Nordre Aker	13,5	425	31,5	538	39,9	291	21,6	52	3,9
Østre Aker	21	563	26,8	748	35,6	698	33,2	50	2,3
Søndre Aker	22,8	702	30,8	1 188	52,1	757	33,2	123	5,4
Domprostiet	20	907	45,4	1 728	86,4	448	22,4	191	9,55
SUM	132,3	4 170	31,6	6 203	46,8	4 035	29,9	800	5,9

Rekruttering

Menighetsprester

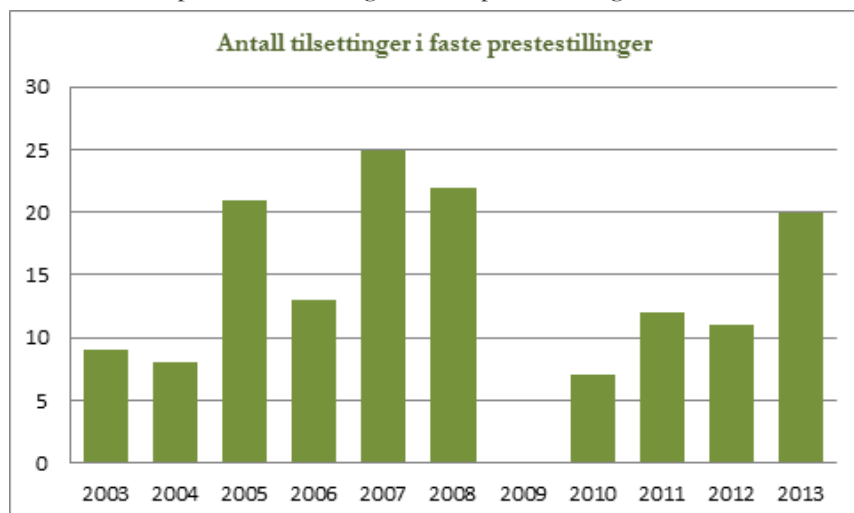
Ledige stillinger er fortløpende utlyst og tilsetning foretatt. Totalt dreier det seg om 20 tilsetninger i faste stillinger. I tillegg ble det utlyst 7 vikariater i 2013. Søkertilgangen har vært god. En stilling har vært utlyst to ganger, da søkerne som ble tilbudt stillingen takket nei. Arbeidet med spissing av utlysningstekster fortsetter. Vi håper at det igangsatte arbeidet med stillingsbeskrivelse til alle stillinger vil være med å bidra til mer presise utlysningstekster.

I gjennomsnitt har det vært 9,4 søknader til de faste stillingene.

Eigil Morvik ble i Bøler kirke innsatt som ny prost i Søndre Aker (Foto Arne Vidar Jensen, Nordstrands blad)

Dersom vi ser på antall tilsetninger i faste prestestillinger de siste årene får vi følgende tabell:

Vi ser at antall tilsetninger har tatt seg opp i etterkant av stillingsstoppen i 2009 og er på et jevnt nivå.

Vår vurdering av 2013 er at vi er tilfreds med både kvalitet og kvantitet på søkertilfanget. De ledige stillingene blir besatt av meget godt kvalifiserte prester.

Tilsetninger etter 2006 fordelt på alder og stilling, prestekapitlet:
(Tabellen er delt i to pga. plassmangel)

stilling år	kvinner 40 år og yngre		menn 40 år og yngre			kvinner 41 - 55 år			
	kap.	soknepr. andre	kap.	soknepr.	andre	kap.	soknepr. andre		
2006	4	1	1			1			
2007	2	3	1	5		1	1		
2008	4	2	7	3	1	1			
2009									
2010	1	1	1			2			
2011	3	1	3			2	1		
2012	3	1	1		1	1	1		
2013	2	2	5		1	2	1		
Sum	19	9	3	23	3	3	6	6	2

stilling år	menn 41 - 55 år		kvinner 56 år og eldre		menn 56 år og eldre		Sum
	kap.	soknepr. andre	kap.	soknepr. andre	kap.	soknepr. andre	
2006		3	2		1		13
2007	1	4	2	1	2	2	25
2008	1	1			1		21
2009							0
2010		2					7
2011		1	1				12
2012					2	1	11
2013		4	2			1	20
Sum	2	15	7	1	0	0	3

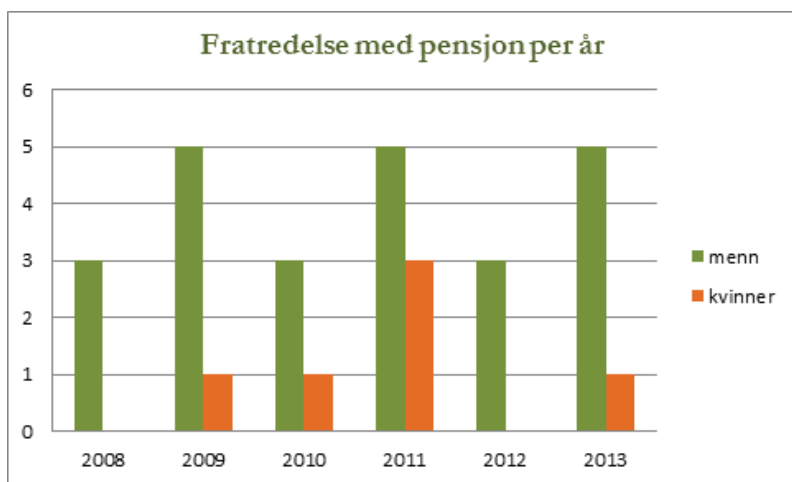
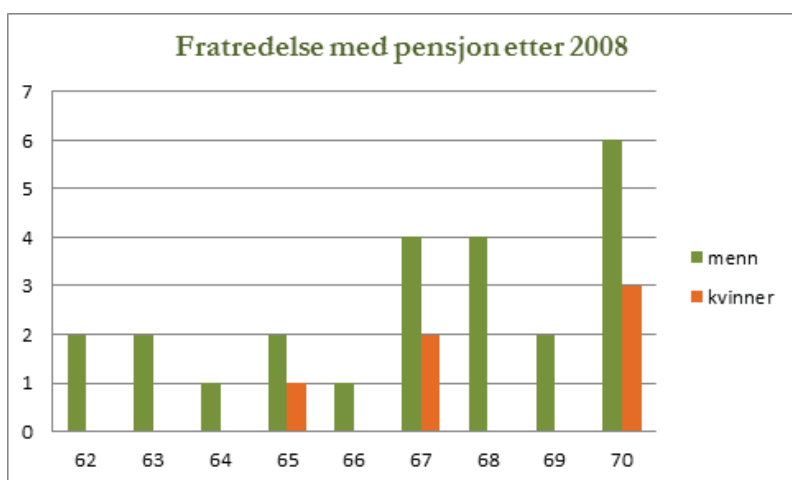
Døveprester

Det er en utfordring å rekruttere til preste-, diakon-, kateket- og trosopplæringsstillingene i døveprostiet. De aller fleste som tilsettes trenger ett år med tegnspråkopplæring før de kan begynne i arbeidet. Rekrutteringsarbeidet krever strategisk satsing og mye oppfølgingsarbeid. Ikke minst er det en utfordring å få søkere i distriktene. Til stillingen som trosopplæringsmedarbeider i Stavanger var det 4 søkere. Stillingen som trosopplæringsleder i Trondheim hadde 3 søkere, mens kateketstillingen i Oslo hadde 8 søkere. Det gledelige er at det blant søkerne nå også er søkere som selv er døve.

Fratredelse

Fratredelse med pensjon fra fast stilling for prester etter 2008:

Alder	62	63	64	65	66	67	68	69	70	Totalt
Menn	2	2	1	2	1	4	4	2	6	24
Kvinner				1		2			3	6
Totalt	2	2	1	3	1	6	4	2	9	30

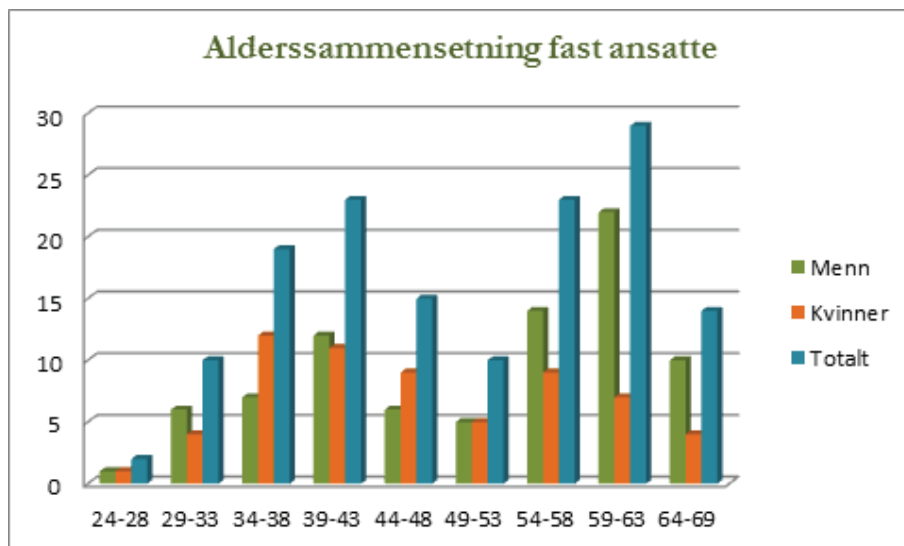
All fratredelse med pensjon gjelder faste prestestillinger på prestekapitlet. Statistikken «fratredelse med pensjon etter 2008» er gjennomgått i forhold til tidligere års rapport og endret pga. noen mindre feilføring og er derfor ikke sammenlignbar med tidligere års statistikk. Den nye statistikken viser at mange velger å arbeide fram til de er 70 år. Av de 30 som har gått av pensjon etter 2008 er det kun 9 tilsatte som har gått av med AFP/før fylte 67 år.

30 prester har gått av med pensjon i dette tidsrommet. Majoriteten har gått av ved 67 år. Gjennomsnittlig pensjoneringsalder for prestene i Oslo bispedømme i denne perioden er 66,91 år.

Alderssammensetning

Aldersfordelingen blant prestene i faste stillinger i Oslo bispedømme, inkludert proster per. 1. desember 2013:

Alder	24-28	29-33	34-38	39-43	44-48	49-53	54-58	59-63	64-69	
Menn	1	6	7	12	6	5	14	22	10	
Kvinner	1	4	12	11	9	5	9	7	4	
Totalt	2	10	19	23	15	10	23	29	14	145

Tendensen peker mot at vi har en klar overvekt av menn i aldersspennet 54-69 år, samt en liten overvekt kvinner i aldersspennet 34-53 år. Det vil si at med tiden vil trolig kjønnsfordelingen bli relativt lik dersom tendensen stabiliserer seg på dagens nivå. 29,7 % av prestene er 59 år eller eldre, og disse vil i løpet av de neste ti årene gå av med pensjon.

9.2 LOKAL TILPASNING AV PRESTETJENESTEN

Mål 2013: Prestetjenesten skal være tilpasset lokale forhold og utfordringer.

Resultatindikatorer 2013:

- Andel prester som har avtale om å gjennomføre tjeneste i samarbeidsområde og prosti.
- Andel prester som er gitt spesialisert ansvarsområde innen prostiet

Måloppnåelse: Målsettingene er oppnådd med tanke på resultatindikatorerne. Samtidig har dette arbeidet kontinuerlig karakter der arbeidsfordeling, tilpasning og kompetanse stadig kan utvikles videre. Dette er tema som drøftes lokalt og med prestene.

Alle fast tilsatte prester i Oslo bispedømme har arbeidsavtaler som gjelder prostiet som tjenstedistrikt og noen har bispedømmet som tjenstedistrikt (stiftsprester og prester med kortsiktige avtaler).

Med andel prester gitt spesialisert ansvarsområde, forstår vi menighetsprester med slik avtale i prostiet. Det har vært et mål i omorganiseringene å sette av ressurser til strategiske satsinger. Dette var mulig i Østre Aker siden dette prostiet etter nedbemanningen i 2009 ble tilgodesett med to årsverk mer enn de andre prostiene i henhold til kriteriene for fordeling. Det var derfor mulig å gjennomføre avtaler om spesialisert tjeneste for én eller flere av prestene i hvert av de nye soknene. Det ble avsatt en halv stilling i hvert av de fem soknene til strategiske satsinger (religionsdialog, migrantmenigheter, pilegrimssatsing overfor barn og unge, samt prosjekt

for økt frivillighet). Arbeidet med de strategiske satsingene er organisert som prosjekter. Det har i 2013 vært en prosess for å etablere disse prosjektene som godkjennes på prostinivå. Resultatene fra disse satsingene skal på sikt komme hele fellesskapet til gode, både innen prostiet og i bispedømmet ellers. Vi ser at det tar tid å omstille seg til en god driftsfase etter omorganiseringen. På tross av dette har vi fått gode tilbakemeldinger på at stabene kjenner seg mer robuste; mindre sårbare ved sykdom og at det nå er rom for å gå inn i de strategiske satsingene.

Det var ikke tilsvarende enkelt å gjennomføre slik spesialisering i Domprostiet. Dette prostiet hadde etter omorganiseringen i 2009 underskudd på ressurser i forhold til behovet. Det ble her gjort et grep ved å aktivere avtalen om at domprosten kan bruke 20 % av den enkeltes arbeidstid til disposisjon for prostiet, og legge strategiske satsinger inn i denne 20 %. Dette er en prosess som pågår og som sees i sammenheng med de satsinger som menighetene trenger prestenes bistand til å gjennomføre.

Bemanningssituasjonen i lokale staver og fellesrådsområder

Det er en stor utfordring at fellesrådene er økonomisk presset både i Oslo og Bærum. Det kan synes som om Asker har en noe bedre økonomi enn de to andre, og dermed en mer stabil bemanning. Høy turnover blant særlig menighetsforvaltere, medfører sterkt press på prestene til å dekke opp for dette. Det har bl.a. resultert i sykefravær i noen tilfeller. Asker kirkelige fellesråd lønner fortsatt 50 % av en kapellanstilling.

Sykehjemprester

Oslo kommune bevilget kr. 4 470 000 til prestedtjeneste ved sykehjem i 2014. Rammen er nå utvidet med kr. 140 000 i forhold til de siste fire år da bevilgningen har stått stille. Det har vært en målsetting å få flere sykehjemprester i bispedømmet, noe det kan være en mulighet for med økte midler. Et steg i den retningen er at prosjektstillingen i samarbeid med Kirkens bymisjon i 2013 ble gjort fast (35 % stilling ved St. Halvardhjemmet). Flere sykehjem har gitt uttrykk for ønske om å gå inn i et samarbeid om sykehjemprestedtjeneste. Pr. i dag har Oslo bispedømme samarbeid med Grefsenhjemmet der sykehjemmet finansierer 25 % av en 50 % stilling.

Kontakten med Sykehjemetaten er fulgt opp med samtale om samarbeid omkring faglighet og praktisk tilrettelegging for prestedtjeneste ved Oslo kommunes sykehjem, særlig med tanke på sykehjem som fokuserer på palliativ omsorg (lindrende omsorg ved livets slutt).

Pr. i dag har Oslo bispedømme 8,75 årsverk fordelt på 12 prester med midler fra Oslo kommune. Dette inkluderer hele stillingen ved Grefsenhjemmet.

9.3 KUNNSKAP OG FERDIGHETER

Mål 2013: Prestene har kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten.

Måloppnåelse: De fleste delmål er oppnådd. Det er fortsatt et utviklingspotensial i å være kjent med og bruke presters relevante kompetanse, både innad i prostiene og i bispedømmet som helhet. Det er et mål i seg selv at kompetanseutvikling og veiledning er i utvikling. Dermed vil dette resultatmålet, uavhengig av oppnådde resultater alltid kunne bli bedre. Med henblikk på resultatindikatorerne må resultat sies å være nådd.

Resultatindikatorer: Andel prester som har deltatt på etter- og videreutdanningskurs.

Resultat 2013: 25 prester har i 2013 deltatt på videreutdanningskurs (definert som kurs som gir studiepoeng). Deriblant to prester som har fått stipend til å avslutte sin mastergrad. I 2012 var tilsvarende tall 16 personer. Antall personer som har deltatt på etterutdanningskurs (definert som kurs som ikke gir studiepoeng) er gått ned fra 69 i 2012 til 29 i 2013. Dette skyldes at det i 2012 ble gjennomført positivt kurs om taushetsplikt med mange deltakere.

	2012	2013
Antall prester på videreutdanning	16	25
Antall studiepoeng totalt	225	345
Antall prester på etterutdanning	69	19
Antall prester med studiedager	86	94
Gj snitt perm lengde	13,5	18
Gj snitt antall studiedager per pres (totalt)	7,8	11,5

Antall prester som har deltatt på studiereise til Israel/Palestina: 97.

Da det ble laget ny kompetanseplan i 2010 var målet at antall studiedager skulle opp med 25 % i fireårsperioden til 2014; fastsatt som en økning fra 4,8 i 2010 til 6 i 2014.

Oslo bispedømme har dermed nådd målsettingen; Antall studiedager pr prest økte med hele 140 % fra 2010 til 2013.

År	2010	2011	2012	2013
Antall studiedager	4,8	6,6	7,8	11,5

Kompetanseutvikling

Det ble i 2011 utarbeidet en ny kompetanseplan for Oslo bispedømme hvor alle aktuelle tilbud innen kompetanseheving og veiledning er systematisert og hvor det klart framkommer når og hvordan man kan søke for å delta på de enkelte tilbud. Her er det også gitt retningslinjer for hvordan det legges til rette for kompetanseutvikling lokalt, prostivis, i bispedømmet og de forskjellige kurs i regi av universitetene. I 2012 ble det laget nye lokale kompetanseplaner for alle prostiene. Det er arbeidet videre med en felles forståelse av disse. Det trengs enda noe oppfølging av prostene for at dette skal fungere noenlunde likt i hele bispedømmet.

Det er gjennomført et arbeid for å lage regler for tildeling av vikarmidler og lengde på studiepermisjoner. Den nye fordelingsnøkkelen av vikarmidler ved studiepermisjoner er gjennomført i 2013. Dette er gjort for å legge til rette for at prester i større grad skal kunne ta videreutdanning uten å dermed påføre kolleger merarbeid ved fraværet. Vi kan fastslå at det er en stor økning både i antall prester som tar videreutdanning og i antall studiepoeng som avlegges.

En del av kompetanseutviklingen skjer lokalt i hvert prosti, dels i prestefellesskapet, dels som eget studieprosjekt for den enkelte innvilget av prosten. Et flertall av disse har deltatt på biskopens studietur til Israel/Palestina. Det er laget et eget studieopplegg til denne turen og alle deltakerne er invitert til å ta fem studiepoeng i den forbindelse.

Det er grunn til å anta at antall studiedager pr prest vil gå ned i 2014 ettersom alle studieturene nå er gjennomført, men det arbeides aktivt for å holde nivået fortsatt høyt.

Andel prester som har fått veiledning

Mål 2013: Minimum halvparten av alle prester deltar på en eller flere typer veiledningstilbud.

Resultat 2013: 84 (58 %) av prestene har deltatt på ett eller flere veiledningstilbud. Målet er dermed nådd.

Av de 84 prestene som har deltatt på ulike veiledningstilbud, er det noen som har deltatt på forskjellige typer veiledning. Flere av disse er proster som både deltar i ABV gruppe for proster og mottar individuell veiledning.

Veiledning er et høyt prioritert område for å sikre refleksjon over egen praksis, ivaretagelse av presteskapet samt forebygge utbrenthet. Oslo bispedømmeråd tilbyr ulike former for veiledning som er tilpasset den enkeltes behov.

- ABV i grupper
- Individuell veiledning/korttidsveiledning
- Kollegaveiledning
- Mentorveiledning
- Veiledning for nytilsatte
- Åndelig veiledning

I Oslo bispedømme har vi god tilgang på veiledere med veilederutdanning. Det er også jevn kjønnsbalanse blant dem som gir gruppeveiledning. Vi har flere veiledere enn grupper. Men det vil være en utfordring at en del av dem vi bruker aktivt, vil gå av med pensjon de nærmeste år.

ABV grupper

Oslo bispedømme har omtrent samme aktivitet innen arbeidsveiledning som i 2012. Det er ved utgangen av 2013 åtte ABV-grupper derav en veiledningsgruppe for prostere, en for sykehjemsprester og en veiledningsgruppe for arbeidsveiledere.

Gruppene drives nå som hovedregel etter språkssystemisk tilnærming (prossessorientert). De fleste er organisert som kontinuerlige tverrfaglige grupper og baserer seg på de anbefalinger som er gitt av «Fagrådet for arbeidsveiledning».

Oppfølging av veiledere

Åtte veiledere deltar i regelmessig veiledning på veiledningen. I tillegg ble det arrangert en samling på 1,5 dag med øvinger og faglig påfyll. Det ble i henhold til vedtatt årsplan gjennomført en fagdag for alle veilederne.

Individuell veiledning/korttidsveiledning

Hovedtilbudet av veiledning er ABV- grupper. Dette skyldes at det ikke kan påvises noe større faglig og personlig utbytte av den individuelle veiledningen. Oslo bispedømmeråd har likevel som målsetting at alle som har særskilte utfordringer og søker om individuell veiledning, får innvilget dette. I utgangspunktet innvilges det ca. 6 veiledningstimer. Etter søknad kan dette utvides.

De som får tilbud om korttidsveiledning er

- helt nyutdannede prester. Vår erfaring tilsier at de ofte har andre utfordringer enn ansatte som har mer arbeidserfaring fra arbeid i kirken.
- prester som står i spesielt vanskelig situasjoner og med behov der individuell veiledning vil fungere best. Disse får tilbud etter søknad sendt tjenestevei.

All veiledning gjennomføres av veiledere som er utdannet enten som arbeidsveiledere eller har annen type utdanning; psykologer, terapeuter, coacher, sjelesørgere eller PKU/ABV utdannede.

Veiledning for nye prester

Som en del av det nye innføringsprogrammet for nytilsatte prester, ble det vedtatt at alle nytilsatte uten tidligere presteerfaring blir tilbudt 8 timer korttidsveiledning ved oppstart. Tilbudet er positivt mottatt.

Andre veiledningstilbud – ad hoc tiltak

Det blir satt inn veiledere i konfliktsituasjoner etter behov og i samarbeid med fellesrådene der begge linjer er berørt. I 2013 ble dette gjennomført i tre ulike staber. Det ble videre gjennomført stabsutviklingsdager med bruk av veileder i syv staber i forbindelse med omorganisering i Østre Aker og Domprostiet.

Kollegaveiledning

Det er per 31.12.2013 bare en eksisterende kollegaveiledningsgruppe.

Prosjekt ressursprest

Prosjekt ressursprest ble startet i 2008 og har en todelt målsetting. Det ene er omtalt under mentordelingen under; eldre erfarne prester trygger og hjelper nyutdannede prester og utenlandske prester i sin nye rolle og for

dermed å hindre at de søker seg over i annen tjeneste. Det andre er å få prester som enten er pensjonerte eller i arbeid utenfor kirken til å påta seg tjenester innenfor Den norske kirke. Prosjektet styres fra Oslo, men har nå blitt prøvd ut med deltaker fra i alt åtte av bispedømmene. I 2012 fikk prosjektet en stor bevilgning fra Difi (kr 920 000) og i 2013 fikk prosjektet tildelt ytterligere kr 200 000. Dette tas som et signal om at dette er noe flere ønsker velkommen, og setter ytterligere krav til å anvende midlene godt i tråd med målsettingene.

Mentorveiledning

Mentorveiledning er en del av «Prosjekt ressursprest». Prosjektet er finansiert gjennom midler fra Difi. Her tilbys nye prester regelmessig samtale og veiledning med en eldre, erfaren prest, mentor. Hvert av parene treffes regelmessig over en periode på ca. 1,5 år. Det første prosjektet ble initiert av pensjonerte ressurspersoner og startet i 2008. Vi er nå i gang med femte runde.

Mentorordningen har ikke noe formelt krav til utdanning for veileder (mentor), men mentorene har et helt liv av erfaring å tilby. Flere som benytter seg av tilbudet (adepter) uttrykker dette som det eneste rommet i kirken de opplever uten krav, hvor de blir sett og fulgt opp i en relasjon som ofte oppleves nær og omsorgsfull. Varigheten på møtene er ofte 1,5 til 2 timer og relasjonene opprettholdes i relativ lang tid. I de fire første omgangene bestod programmet av tre samlinger (2 + 1 + 1 dag) hvor alle adepter og mentorer møtes med et faglig program og erfaringsutveksling. Fra og med 2013 er dette endret for å lage et mer forutsigbart og mindre ressurskrevende opplegg.

For inneværende bevilgningsperiode er det planlagt med oppstart av tre programmer hvor oppstartdato for alle tre programmer ble fastsatt helt fra begynnelsen. Nå vet alle bispedømmene at det er oppstart hver januar og september. Det gjør det mer forutsigbart og lettere og planlegge dette tilbudet inn som et av de ordinære veiledningstilbudene.

Oppsummering og vurdering av veiledningstilbudene

I 2013 har minimum 99 personer deltatt på minst ett av tilbudene; ABV, kortidsveiledning, åndelig veiledning, mentoropplegg, retreat eller REU støttet etter/og videreutdanning. 24 prester har deltatt på flere enn ett tilbud. Dette fremkommer av en samlet oversikt over hvem som deltar på hvilke tilbud. Av prester som har deltatt i ABV grupper og/eller fått individuell veiledning har 62 % av de fast ansatte prestene under 40 år deltatt i slikt tilbud, mens tilsvarende tall for de over 40 er 28 %.

Et mål er at prester skal være i jevnlig veiledning gjennom hele arbeidskarrieren og Oslo bispedømme tilbyr ulike veiledningstilbud. Det tilligger prostene et ansvar å oppfordre prestene til å motta den veiledningen som den enkelte har behov for, noe prostene også gjør.

Arbeidsveiledning (i grupper) er det viktigste og mest omfangsrrike veiledningstilbudet. Det tilbys nå alle prester. Gruppene er som hovedregel tverrfaglig sammensatt.

Det er vårt inntrykk at veiledningstilbudet i bispedømmet oppleves som variert, tilgjengelig og tilpasset ulike behov.

Retreat og åndelig veiledning

Noen av våre ansatte har tatt etterutdanning i åndelig veiledning. Veiledningen er delvis organisert slik at enkeltpersoner tar direkte kontakt med veiledere. I 2013 var det en prest som fikk regelmessig åndelig veiledning.

Målet er nådd med en økning i antall deltakere på retreat fra forrige år. Også i 2013 fikk alle som søkte om det, tilskudd til retreat. 27 ansatte benyttet seg av tilbudet. Vi har redusert maksimalt tilskudd fra 5000 til 3500 per ansatt. Det har gjort at flere kan delta innenfor den økonomiske rammen vi har til rådighet. Samtidig er snittlengden gått ned fra 5,2 til 4,4 dager.

Rekreasjonsopphold på Institutt for sjelesorg er et tilbud som bispedømmet benytter i særskilte tilfeller. I 2013 benyttet 2 prester dette tilbudet.

Tilsynssamlinger for institusjonsprester

Tidligere år har biskopen holdt én tilsynssamling for spesialprester/prester ved institusjoner. Biskopen holdt i 2013 egne tilsynssamlinger for studentprester, fengselsprester, sykehusprester og sykehjemprester. Mange i målgruppen opplever samlingene som en bekreftelse om at de er under biskopens tilsyn og at deres kompetanse blir etterspurt. Å dele samlingene i fire har gitt muligheten til en tettere kontakt mellom disse prestene og biskopen

Spesial- og institusjonsprestene inviteres sammen med de øvrige prestene til biskopens prestisamlinger og felles fagdager.

Det er også gjennomført egne fagdager og samlinger for sykehjemprestene på regelmessig basis i Oslo bispegård.

9.4 LIKESTILLING

Mål 2013: Det skal motiveres og legges til rette for at flere kvinner søker tjeneste som menighetsprester og innehar lederstillinger i kirken.

Resultatmål: Andel kvinnelige prester og proster skal økes.

Måloppnåelse: Målet er nådd med minimum 40 % kvinner i alle type prestestillinger i Oslo bispedømme.

Det begynte i 2013 en ny kvinnelig prost og det ble tilsatt en ny kvinnelig sokneprest i Bærum prosti. Det er ikke et problem i Oslo bispedømme med for få kvinnelige prester, men det er ubalanse i ledende stillinger og at kvinnelige sokneprester fordeles ujevnt mellom prostiene. Det er altså fortsatt en utfordring å få økt andelen kvinnelige sokneprester i Bærum og Søndre Aker, og andelen kvinnelige proster er nå tre kvinner og fem menn (inkludert døveprosten, men ikke feltprosten som har forsvaret som arbeidsgiver). Det er fortsatt fokus på å bruke kvinnelige foredragsholdere. Det samme gjelder kvinneandel i viktige verv og posisjoner. Målet er oppnådd m.h.t. kvinnelige veiledere.

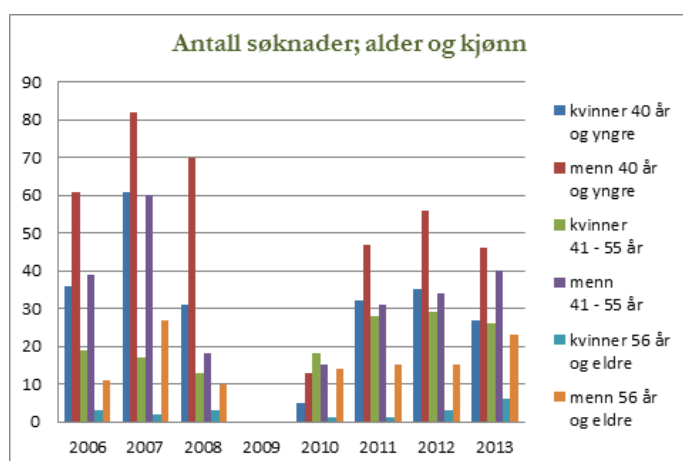
Det er utarbeidet oversikt over utvikling de seneste år. Denne viser at andel kvinner i faste prestestillinger og andel søknader som leveres av kvinner øker. Tallmaterialet viser at andelen menn i kapellanstillinger øker. Det gjør også kvinneandelen blant sokneprester.

Kjønnsfordeling faste stillinger

	Proster				Sokneprester				Kapellaner				Totalt % kvinne
	Kv.	M.	i alt	% kvinne	Kv.	M.	i alt	% kvinne	Kv.	M.	i alt	% kvinne	
2008	2	5	7	28,50%	21	48	69	30,40%					
2009	2	4	6	33,30%	21	43	64	32,80%	23	23	46	50,00%	39,60%
2010	2	4	6	33,30%	24	43	67	35,80%	23	25	48	47,90%	40,50%
2011	2	6	8	25,00%	26	42	68	38,20%	22	26	48	45,80%	40,30%
2012	2	6	8	25,00%	26	40	66	39,30%	20	24	44	45,50%	40,70%
2013	3	5	8	37,50%	27	41	68	39,70%	23	26	49	46,90%	42,40%

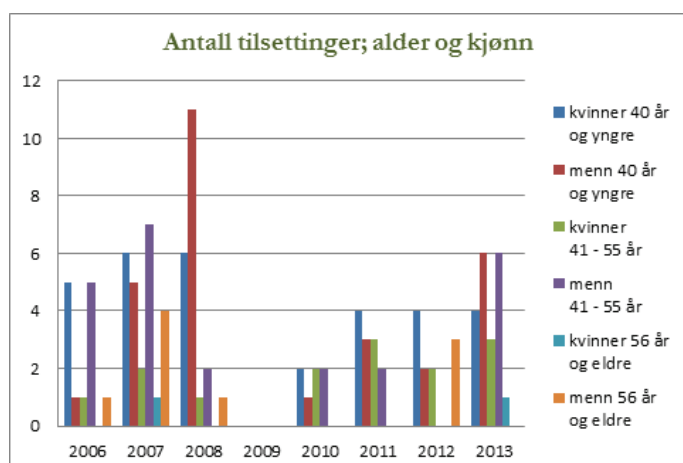
Antall søknader fordelt på alder og kjønn:

	kvinner 40 år og yngre	menn 40 år og yngre	kvinner 41 - 55 år	menn 41 - 55 år	kvinner 56 år og eldre	menn 56 år og eldre	sum
2006	36	61	19	39	3	11	169
2007	61	82	17	60	2	27	249
2008	31	70	13	18	3	10	145
2009							0
2010	5	13	18	15	1	14	66
2011	32	47	28	31	1	15	154
2012	35	56	29	34	3	15	172
2013	27	46	26	40	6	23	168

Antall tilsetninger fordelt på alder og kjønn:

	kvinner 40 år og yngre	menn 40 år og yngre	kvinner 41 - 55 år	menn 41 - 55 år	kvinner 56 år og eldre	menn 56 år og eldre	sum
2006	5	1	1	5		1	13
2007	6	5	2	7	1	4	25
2008	6	11	1	2		1	21
2009							0
2010	2	1	2	2			7
2011	4	3	3	2			12
2012	4	2	2			3	11
2013	4	6	3	6	1		20

Kjønnsfordeling alle ansatte prester, inklusiv prester i døveprostiet og sykehjemsprestene (174 fast ansatte):

	Alle		Lederstillinger; prost og sokneprest		Lederstillinger; proster		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte	42,00%	58,00%	37,20%	62,80%	37,50%	62,50%	44,10%	55,90%
Kjønnsfordeling - heltidsansatte	38,50%	61,50%	37,20%	62,80%	37,50%	62,50%	40,00%	60,00%
Kjønnsfordeling - deltidansatte	84,60%	15,40%	-	-	-	-	97,10%	8,30%
Gjennomsnittslønn - hel- og deltid (i 1000 kr) basert på 100 % stilling	502,1	513,6	530,9	542,7	676,6	650	492,2	500,7

9.5 GODE ARBEIDSVILKÅR

Mål 2013: Prestene skal ha gode arbeidsvilkår

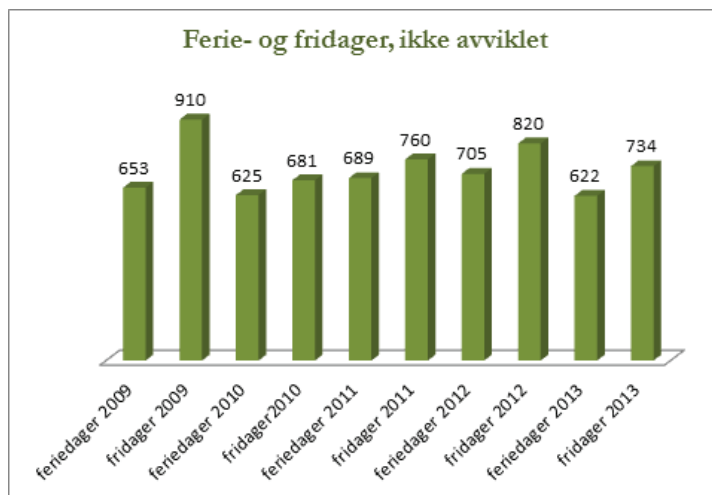
Resultatmål 2013:

- Forutsigbar arbeids- og fritid
- Redusert sykefravær

Arbeids- og fritid

Resultat 2013: Det har vært oppmerksomhet på behovet for forutsigbar arbeids- og fritid, men verktøyet har manglet. Det ble i 2013 vedtatt innkjøp av prostemodulen for å sikre forutsigbar arbeids- og fritid for prestene, og gjennomført innføringskurs for prostesaksbehandlere og proster. Vi regner med effekt av dette i 2014. Antall ikke avviklede ferie og fridager per 1. desember 2013 er relativt stabilt med en liten nedgang. For 145 fast ansatte prester utgjør overførte/ikke avviklede feriedager om lag 16 %. Dette er et for høyt tall. Ikke avviklede fridager utgjør om lag 4,5 % av alle fridagene og bedre enn målsettingen om at 95 % av fridagene skal være gjennomført.

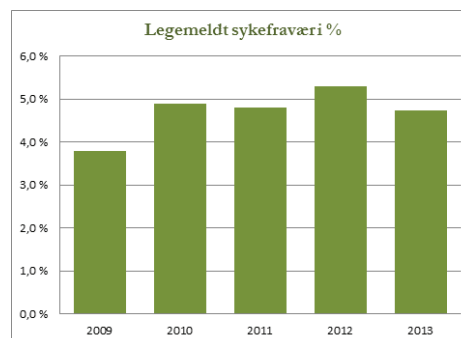
Det var to samlinger med proster og prostesaksbehandlere for å sette prostene bedre i stand til å følge opp ved sykefravær samt forebygge dette. Det ble gjennomført en IA-samling i 2013. Det var videre oppmerksomhet på det forebyggende og helsefremmende arbeidet: Det ble forhandlet fram gode bedriftsavtaler med treningssentre og -steder for prestene. Det ble også gjennomført fellestreninger med trener fra Sats.

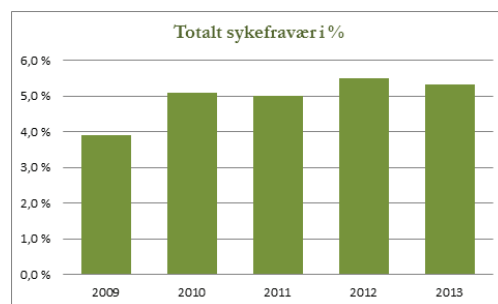
Sykefravær

Resultat 2013: Legemeldt sykefraværet i 2013 var på 4,7 % og totalt sykefravær på 5,3 %. En liten nedgang fra tidligere år. Etatsstatistikkperioden viser at legemeldt sykefravær er 4,4 % og 4,5 % for totalt sykefravær. Forskjellen kan begrunnes i forskjell i periode og litt forskjellig grunnlag.

En gjennomgang av det som ligger bak tallene viser at det er noen personer som har vært 100 % sykemeldt i mer enn 8 uker og som videre har gått over på uførepensjon med arbeidsav-

klaringspenger. Alle er knyttet til alvorlig, langvarig sykdom. Det er også andre langtidssykemeldte, disse har etter en kortere periode med full sykemelding kommet tilbake i deler av stillingen sin. Et sykdomstilfelle skyldes et uhell i forbindelse med arbeid. Vi kan fastslå at den tettere oppfølgingen av sykemeldte har gitt resultater ved at svært få personer forblir lenge 100 % sykemeldt. Mulighetene for at ansatte kommer raskere tilbake i jobb, øker slik målet er.

IA-avtalen

Oslo bispedømmeråd er en IA-bedrift. Vi ser dette som et viktig hjelpemiddel i møte med å redusere sykefraværet vårt ytterligere, samt sikre en god oppfølging av sykemeldte. Begge disse faktorene vil bidra til et godt arbeidsmiljø. Så langt har dette vært et spennende arbeid som blant annet har frembrakt at vårt sykefravær er vel innenfor det som er det nasjonale målet på 5,6 %.

Vi vil særlig fremheve betydningen av vår nye IA-kontakt hos NAV, som har bidratt på en veldig konstruktiv og fin måte inn i prosessen med ny struktur og omorganisering av Østre Aker prosti og Domprostiet, samt noe rådgivning i personalsaker.

Livsfasetilpasset arbeidsgiverpolitikk

Oslo bispedømmeråd forstår livsfasetilpasset arbeidsgiverpolitikk som *dynamisk og individuelt tilrettelagt og har fokus på medarbeidernes livssituasjon og livsfase. Det er den enkelte arbeidstaker som best kan definere hvilken livsfase han eller hun er i, og begrepet knytter seg derfor ikke først og fremst til alder.* Det er altså ikke bare en betegnelse for arbeid rettet mot ulike aldersgrupper. Arbeidet med ”nytilsatte” har vist at det kan være stor aldersspredning. I 2011 ble det arbeidet spesielt med tiltak rettet mot nytilsatte i form av et innføringsprogram. På samling for nytilsatte 2012 kom det fram at bruken av det vedtatte programmet ikke var særlig høy. Dette ble fulgt opp i 2013 og prostene sender nå inn bekreftelse når programmet er fullført.

Som det framkommer under punkt 2.3 er nytilsatte uten tidligere presteerfaring blir tilbudt 8 timer kortidsveiledning ved oppstart. Tilbudet er positivt mottatt. Dette sammen med en generell økt aktiviteten innen arbeidsveiledning, tror vi er med på å gi gode arbeidsvilkår og motivasjon i tjenesten.

Et tiltak som vil bli nærmere beskrevet under, men som har klare positive implikasjoner på den livsfasetilpassete arbeidsgiverpolitikken er arbeidet med stillingsbeskrivelser som også vil være tilpasset den enkelte arbeidstakers livsfase og livssituasjon. Vi sendte i 2012 ut maler for stillingsbeskrivelse til alle prostene, som disse har tematisert i medarbeidersamtalen med den enkelte prest.

Dokumentet som omtaler livsfasepolitikken ble revidert i 2013, og skal sluttbehandles i 2014.

Arbeidsbeskrivelser - Stillingsbeskrivelser

Arbeidet med å utarbeide mal for arbeidsbeskrivelse ble slutført i forkant av sommeren 2012 og sendt prostene for bruk i medarbeidersamtalen. Arbeidsbeskrivelse er et viktig verktøy for å oppnå en mer forutsigbar arbeidshverdag for prestene samt å unngå overbelastning over tid. Se også eget avsnitt om oppfølging av AFI undersøkelsen under her.

AFI-undersøkelsen

Det ble framlagt rapport fra AFI – Arbeid, helse og engasjement blant ansatte i Den norske kirke, etter oppdrag fra KA i september 2012. Den viste urovekkende tendenser på flere områder, og spesielt på konfliktnivå og utbrenthet. AMU Oslo utfordret personalsjefene i begge arbeidsgiverlinjer i bispedømmet til å utarbeide noen felles tiltak for å møte de tendenser som rapporten viste. I mai 2013 ble det slutført et dypdykk i AFI materialet med fokus på mobbing. Denne rapporten ble først kjent for personalsjefene i oktober 2013.

AFI-rapporten er tatt opp på følgende måte:

- I møter med alle personalsjefene i bispedømmet
- felles AMU møte 24. mai 2013:
 - tema var felles forståelse for AFI rapporten, gjennomgått av KA
 - presentasjon/ forslag av hvordan AFI rapporten bør følges opp fra personalsjefene
- resultater av rapporten og forslag til oppfølging er behandlet i lokale AMU i etterkant av felles AMU møte, og følges videre i 2014.

I drøftelsene av rapporten er det rettet oppmerksomheten på tiltak som i hovedsak adresserer utbrenthet og konflikt, samt mobbing etter at det kom opp. Siden det er kjent sammenheng mellom uklare roller og økt risiko for både konflikter og mobbing, rettes flere tiltak mot roller og rolleforståelse. Her nevnes noen av de tiltak som følges opp videre i 2014 og som AMUene har fokus på:

- Styrke opplæring av MR og FR i rolleforståelse, mandat og arbeidsmåte.
- Styrke lederutvikling av sokneprest/menighetsforvalter/MR -leder som team. Det stimuleres til jevnlig samlinger og dialog mellom disse.
- Stabsutvikling spesielt i forbindelse med omorganiseringene.
- Fornye oppmerksomheten på å skrive avviksmeldinger og klargjøring av hva som utløser et avvik. Klargjøre roller og ansvar for lederteamene prost og kirkeforvalter, sokneprest og menighetsforvaltere.
- Gjennomføre samlinger med vekt på kommunikasjon og felles ansvar for arbeidsmiljøet (v/IA-rådgiver).
- Påse at alle har arbeidsbeskrivelse. Sikre at de tas inn i felles stabsmøter for å stimulere til økt forståelse for hverandres oppgaver

Med henblikk på mobberapporten vil det rettes særlig oppmerksomhet på

- opplæring, bevisstgjøring og oppfølging av verneombudene og deres rolleforståelse. Det vil skje gjennom felles opplæring av verneombud og oppfriskningssamlinger i bispedømmet.
- Bispedømmet har HMS-håndbok med rutiner for varsling samt rutiner for konflikter og avviksmeldinger. Det vil arbeides for å bevisstgjøre på å bruke disse rutinene og forbedring med tanke på å fange opp mobbing.
- Tema som utbrenthet, konflikt og mobbing skal også tas inn i medarbeidersamtaler og i vernerunder.

Ledere med personalansvar får informasjon om AFI rapporten og tiltaksplan med ansvarsfordeling. Det er felles AMU med begge arbeidsgiverlinjer både i Asker, Bærum og Oslo. Prostene sitter i disse AMU-ene og har et viktig lederansvar for å sørge for godt arbeidsmiljø i prostiet i samarbeid med kirkeforvalter/kirkevergen.

Tjenesteboliger

Utviklingen av tjenesteboligene i forhold til tjenlighet og standard har fortsatt i 2013. Det er ingen endringer i antall tjenesteboliger i forhold til tidligere år. Det ble behandlet en *søknad om fritak fra boplikten i 2013. Søknaden ble avslått (Etatsstatistikken per 6. februar oppgir at søknaden ble innvilget).*

9.6 LEDELSE

Mål 2013: Bispedømmerådet, biskopen og prostene skal ivareta god ledelse av prestene.

Resultatmål 2013:

- Nye prester skal få en omfattende og god innføring i prestedtjenesten
- Prostens rolle som leder av prestedtjenesten

Måloppnåelse: Målene er oppnådd.

Innføring av nye prester

Innføringsprogrammet for nye prester er omtalt under punkt 9.5. Det er i løpet av 2013 rettet oppmerksomhet på viktigheten av prostenes oppfølging gjennom denne ordningen med utkvittering etter prøvetidens utløp.

Det har vært arrangert en samling for bispedømmerådets nytilsatte prester, uavhengig av alder og stillingsbetegnelse. Foruten biskopen sin formidling av temaet «*Å være prest i Oslo bispedømme – forventninger og utfordringer*» ble det orientert om bispedømmets visjon og strategi, samt om ulike tiltak rettet inn mot arbeidstakerne. De nytilsatte fikk også møte de ansatte på kontoret gjennom en presentasjon av ”hvem gjør hva på bispedømmekontoret”.

I 2011 ble det vedtatt å innføre prøvetid for prester på lik linje med andre statsansatte. Dette knyttes nært opp til det nyutviklede introduksjonsprogram for nytilsatte. Dette programmet sikrer at den nytilsatte får tett oppfølging og jevnlig samtaler med overordnet i de første månedene som ansatt i bispedømmet. Kombinasjonen av introduksjonstilbudet og samlinger for nytilsatte fungerer godt. Som en del av programmet for nytilsatte er det som tidligere nevnt, innført at alle som går inn i sin første prestestilling, får tilbud om kortidsveiledning i oppstartfasen. Alle andre skal få tilbud om arbeidsveiledning i løpet av kort tid. Tilbudene gjelder også vikarene som tilsettes for mer enn 6 mnd.

I og med at alle tilbud nå ligger ute elektronisk tilgjengelig, er det lettere for nyansatte å orientere seg om dette.

Det er fast veiledningsgruppe for proster. Det bidrar til å styrke ledelseskompetansen i prostegruppen. I tillegg drøftes ulike faglige og ledelsesutfordringer i prostemøter en gang i måneden. Det er arbeidet med å konkretisere roller, ansvar og oppgaver samt hvordan dette kan følges opp i prostiene.

Prostens rolle som leder

Prostemøtene har vært en viktig arena for drøfting og samhandling i ledelse og organisering av prestedetjenesten. Det er i løpet av 2013 tatt opp mange saker som har fokusert prostene som leder.

Det ble i 2011 etablert en egen veiledningsgruppe for prostene. Tilbakemeldinger tilsier at det er et velfungerende og godt tiltak der konkrete ledelsesutfordringer kan luftes med veiledning. Dette er en lederveiledningsgruppe og ikke ordinær ABV-gruppe.

116 eller 80 % av 145 fast tilsatte prester har vært til medarbeidersamtale i 2013. Dette er nær tilfredsstillende i et år hvor to nye proster har tiltrådt i stillingene.

Forholdet til arbeidsplaner er omtalt i forbindelse med «Gode arbeidsvilkår». Alle har arbeidsplaner, men det har vist seg å være en utfordring for mange å holde seg til vedtatte planer. Dette forventer vi blir klarere og lettere å følge opp i 2014 etter innføringen av Prostemodulen.

Det ble i 2012 vedtatt gjennomføring av stillingsbeskrivelser for alle prestene. Arbeidet er prostenes ansvar og er gjenstand for revisjon ved den årlige medarbeidersamtalen. Arbeidet har ikke vært gjenstand for rapportering.

Lokal Redningsssentral – LRS

Bispedømmets «Plan ved ulykker og katastrofer» (LRS-plan) er oppdatert og revidert.

Det ble høsten 2013 arrangert en fagdag for prester, diakoner og andre i bispedømmet med faglig foredrag og presentasjon av ny vedtatt plan for «Plan ved ulykker og katastrofer» i Oslo bispedømme. Arbeidet med å koordinere de lokale planene med de beredskapsplanene som hver bydel og kommune har etablert lokalt, er kommet godt i gang og vil fullføres i løpet av 2014. Prostens ansvar for lokal beredskap er styrket og følges opp med øvelser i 2014.

Det er etablert god kontakt mellom bispedømmets LRS-prester og politipresten i Oslo politidistrikt, og det ble ytterligere styrket gjennom visitas på politihuset høsten 2013.

IV ORGANISASJON OG FORVALTNING

10. ORGANISASJON OG FORVALTNING

10.1 STRUKTUR OG ORGANISERING AV KIRKEN I OSLO

Målet er at kirkens nærvær er styrket i møte med kirkens medlemmer, kristne innvandrere og mennesker av annen tro.

Vårt mål for 2013:

- Implementering og oppfølging av ny struktur i Østre Aker prosti.
- Struktur og organisering for Domprostiet er vedtatt og implementering startet.
- Tidsplan for struktur og organisering i de tre øvrige prostier, Søndre Aker, Nordre Aker og Vestre Aker er påbegynt
- Arbeidet med struktur og organisering av kirken i Oslo prosjekt organiseres.

Målene for 2013 anses som oppnådd. Det er for tidlig å fastslå om de gjennomførte organisasjonsendringene har bidratt til at kirkens nærvær er styrket i møte med kirkens medlemmer, kristne innvandrere og mennesker av annen tro. Dette er et overordnet og mer langsiktig mål.

Arbeidet med struktur og organisering av kirken i Oslo har pågått for fullt i 2013. Vi viser til omtale i tidligere i årsmeldingen. Utgangspunkt for omorganiseringsprosessen har vært endringer i befolkningsutviklingen og ressursituasjonen i begge arbeidsgiverlinjer. Arbeidet med organisering vil på sikt omfatte alle prostiene i Oslo bispedømme. Omorganiseringen er gjennomført i nært samarbeid med Kirkelig fellesråd i Oslo.

Gjennomføring av organisasjonsendringene har krevd mye ressurser i begge arbeidsgiverlinjer, i bispedømme- og fellesrådsadministrasjonen, på prostinivå og blant ansatte og frivillige i menighetene.

Arbeidet med organisering vil bli videreført i 2014.

10.2 ØKONOMIFORVALTNING

Regnskapet omfatter kapitlene 1590 kirkelig administrasjon og 1591 presteskapet.

Målsettingen om bæredyktig budsjettnivå og overholdte bevilgninger er oppnådd. Etter et betydelig merforbruk i 2008 har bispedømmet i årene etter hatt mindreforbruk.

Presteskapet

Stillingsrammen ble i 2013 økt med ett årsverk til Domprostiet. Basert på stillingsrammen har bispedømmet 147,9 årsverk hvorav 3,9 årsverk prostesaksbehandlere. I tillegg kommer tre fast ansatte vikarprester som brukes i situasjoner med lengre vakanser og som dermed forutsettes ikke belastet budsjettet.

Våre årsbudsjetter har inkludert reserver for uforutsette utgifter slik også departementet stiller krav om.

Departementets endelige tildeling 2013 til presteskapet (eksklusivt døve) utgjorde netto kr 94,2 mill med tillegg for overført mindreforbruk kr 4,0 mill.

Målt mot budsjett har presteskaper et overforbruk på 0,3 mill eller 0,5 %. Budsjettavviket skyldes primært høyere personalkostnadene enn forventet.

Målt mot tildeling utgjør mindreforbruk 0,55 mill kr pr 31.12.13. Dette er noe lavere enn forventet.

Reservene som primært ble etablert gjennom mindreforbruk i 2010 har gitt oss handlingsevne til å iverksette flere strategiske tiltak som ordinære budsjetter ikke tidligere har gitt rom for. Hovedsakelig er reservene anvendt til 3-årig prosjektstilling inn mot unge voksne over 18 år (MajorstuaPluss), studieopphold Midt-Østen, samt ulike strategiske tiltak rettet mot reformer, flerkulturell storby og kirke i storby. Flere av tiltakene har gått over 2-3 år. Det ble i 2013 anvendt 2,6 mill til disse satsingene. Gjenværende mindreforbruk på NOK 0,55mill vil som planlagt bli brukt i 2014 inn mot unge voksne (MajorstuaPluss).

Kirkelig betjening av døde

Oslo bispedømmeråd har ansvaret for disponeringen av bevilgningen til kirkelig betjening av døde. Tildelingen utgjorde i 2013 kr 12,98 mill inklusiv trosopplæringsmidler kr 2,85m. Døveprostiet hadde et overført mindreforbruk fra år 2012 på kr 93.000 som gjennom 2013 er økt til kr 232.000. Målsettingen om et forbruk tilpasset tildelingen er oppnådd for 2013.

Kirkelig administrasjon

Kapitlet har et mindreforbruk målt på tildeling på kr 116.000. Departementets tildeling til kirkelig administrasjon, kap 1590, er basert på 19 årsverk. Et overført mindreforbruk fra 2012 har gjort det mulig i 2013 å ha en spesialrådgiver som primært har arbeidet med omstillingsarbeid og kirkelige reformer.

Ved utgangen av 2013 utgjorde den faste bemanningen på bispedømmekontoret 8 menn og 14 kvinner tilhørende kapittel kirkelig administrasjon. Fem av kvinnene er i delte stillinger. Kontoret er organisert i tre avdelinger: kirke- og samfunn, personal samt økonomi- og administrasjon.

Tilskuddsforvaltning

Oslo bispedømmeråd forvalter statlige tilskuddsordninger som for 2013 utgjorde vel NOK 30 mill. Forvaltningen utføres i overenstemmelse med økonomiinstruksen for bispedømmerådene.

Tilskuddsordningene

Tildeling NOK 11,3 mill til fellestrådene for diakoni, undervisning og kirkemusikk (kap 1590 post 71.16) omfatter 12 kateketstillinger og tilskudd til 15 diakonstillinger. Regnskapene utarbeides av fellestrådene med rapporteringsfrist 1.mars.

Bevilgningen til trosopplæring utgjorde i 2013 NOK 18,05 mill. Midlene nyttes til tilskudd til kirkelige fellestråd for dekning av utgifter i forbindelse med trosopplæringsreformen; kfr kap 1590 post 75. Reformens mål er at kirken kan tilby en systematisk og sammenhengende trosopplæring til alle døpte fram til fylte 18 år. Tilskuddet er forvaltet i overenstemmelse med tilsagnsbrevene.

Departementet gir årlig via Oslo bispedømmeråd tilskudd til virksomheten ved Oslo domkirke, kfr kap 1590 post 71. Målsettingen er å styrke den kirkelige og musikalske aktiviteten. Bevilgningen utgjorde i 2013 NOK 2 mill.

Likestilling

Andelen kvinner på bispedømmekontoret i Oslo utgjør 64 %. Det er flere kvinner enn menn innen lederstillinger og øvrige stillingsgrupper. Lederstillinger er definert som biskop, stiftsdirektør og avdelingsledere. Nedenfor framgår kjønns- og lønnsfordelingen fordelt på ulike stillingsgrupper ved vårt kontor. Oversikten er basert på ansatte tilhørende kapittel kirkelig administrasjon.

	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Kjønnsfordeling – alle ansatte	64%	36%	60%	40%	65%	35%
Kjønnsfordeling - heltidsansatte	53%	47%	60%	40%	50%	50%
Kjønnsfordeling - deltidsansatte	100%	0%	0%	0%	100%	0%
Gjennomsnittslønn (i 1 000 kr) basert på 100 % stilling per 31.12.	497	550	622	766	463	477

Risiko og vesentlighetsstyring

Kontoret har foretatt risikovurderinger på alle vesentlige virksomhetsområder. Det vises til våre årsplaner. Innen organisasjon og forvaltning gjelder dette struktur og organisering, økonomiforvaltning, IKT og kommunikasjon. Dette innbefatter en vurdering av sannsynlighet og konsekvens hvis målsetting ikke oppnås.

Evalueringer

I forhold til statlige bestemmelser om at det skal gjennomføres evalueringer av statlige virksomheters oppgaveløsning og virkemiddelbruk vil vi særlig trekke frem følgende:

De store demografiske, kulturelle og religiøse endringene i befolkningen samt utfordrende ressursituasjon har ledet til gjennomgang av struktur og organisering av kirken i Oslo. I 2013 har dette arbeidet særlig pågått i Domprostiet, og en tilsvarende prosess er påbegynt i Nordre Aker og Vestre Aker prosti. Det vises til utfyllende informasjon annet sted i denne årsmeldingen.

Generelt vil vi påpeke at arbeidet med årsplaner, årsmeldinger, statistikker og styringssamtaler bidrar til å belyse hensiktsmessighet av organisering og virkemidler.

Anskaffelsesregelverket

Regelverk for offentlige anskaffelser legges til grunn ved større innkjøp. Bispekontoret har egen intern anskaffelsesrutine som er gjort kjent for ansatte. I overenstemmelse med denne rutinen skal det utarbeides protokoller for bestillinger som har verdi over kr 100.000.

Miljøarbeid

På miljøsidan er utfordringen særlig energiområdet da vi er lokalisert i et kulturhistorisk bygg fra 1884 (*bøyt under taket, store vinduer, store rom*). Fyringssesongen er dessuten lang (10 måneder). Bygget ble totalrehabilitert i 2000 og nytt varmeanlegg installert. Varmesentralen består av en oljekjel og en el. kjel. Vi arbeider med å utfase oljekjelen og å finne alternative energiløsninger. Bispekontoret er ikke sertifisert for Miljøfyrtårn.

10.3 IKT-TJENESTER

Vårt mål for 2013 har vært:

- Effektiv bruk av IKT-løsninger (programmer, synkronisering) .
- Velfungerende dataløsninger (hardware)
- Implementering av felles IKT løsning

Elektroniske tjenester

Bruk av Windows 7/ Windows 8.1 og Microsoft Office 2010 fungerer bra både innenfor Ovf-nett og lokalt. I juni 2014 ventes en oppgradering av WebSak til versjon 6.8 som skal gi bedre samspill med Microsoft Office. Bruken av ulike programmer som Contempus (fakturabehandling), Agresso (regnskapssystem) og ESS (reise-regningssystem) gir besparelser innen administrasjon.

Synkronisering av e-post og kalendere fungerer tilfredsstillende. Bispekontoret tilbyr bedriftsabonnement for mobiltelefonbrukere og ordningen gir administrativ forenkling for prestene.

Brukerne blir regelmessig kurset i de forskjellige programmene.

Dataløsninger

I 2013 ble de siste gamle datamaskinene byttet ut mot moderne slik at ingen arbeider med operativsystemer som er eldre enn Windows 7. Vi fortsetter å bytte gamle skjermer mot ergonomiske skjermer i størrelse 23-24 tommer. Ved behov får brukerne spesialløsning med bærbar datamaskin og tilpasset adapter sammen med dockingstasjon.

Nasjonal IKT-plattform

Kirken har behov for å skape samordninger og fellesløsninger innen IKT. På sentralt nivå er det utarbeidet IKT-strategi for kirken hvor visjonen er formulert slik: *kirken samlet til ett IKT-rike, med felles IKT-verktøy for alle medarbeidere, og likt servicenivå til alle, der kirkens brukere er i sentrum.* Med bakgrunn i denne strategien er kirkens målsetting å etablere en fellesplattform for hele kirken og med basis i de ressurser og løsninger som i dag driftes av Ovf-nett. Kirkepartner ble opprettet i 2013 og Den norske kirke har dermed fått sin egen interneleverandør av IKT-tjenester. Kirkepartner utvikler en fellesplattform for alle kirkelige enheter som skal være klar august 2014.

IKT-sikkerhet

Bruk av smart telefoner og lesebrett er en relativt ny utfordring for IKT-sikkerhet. Våre leverandører har laget policy regler for synkronisering av mobile enheter.

IT-enheten fra departementet er behjelpelig med trening av IT-ansvarlige ved kontoret. Dette gjør at vi har kompetanse til å sikre våre lokale maskiner.

DFØ som leverandør for våre lønns- og regnskapstjenester står selv for sikkerheten knyttet til bruken av disse applikasjoner. Vårt fysiske arkiv er låssikret slik at tilfeldig tilgang til dokumenter under arbeid er sterkt begrenset.

10.4 SAMFUNNSKONTAKT OG INTERN KOMMUNIKASJON

Kirkens synlighet i media og offentlighet har også i 2013 vært økende. Høsten 2013 ble det i samarbeid med Oslo domkirke ansatt felles kommunikasjonsrådgiver .

Med kommunikasjonsrådgiver på plass i 50% stilling har Oslo bispedømme fått en økt bevisstgjøring og kompetanse i møte med kommunikasjonsfaglige utfordringer. Ved et faglig blikk på spørsmål knyttet til offentlig og intern kommunikasjon, nettsider, kommunikasjonsmaterieell knyttet til kirke- og samfunnsavdelingen med videre, er satsingen på en tydeligere kommunikasjonsplattform i Oslo bispedømme etablert. Kommunikasjonsrådgiveren fungerer også som pressekontakt for biskop, bispedømmeråd og bispedømmekontoret, noe som har ført til en mer samlet ramme og effektivisering i møte med media.

Bispedømmekontoret har ikke publikumsrettede tjenester. Kontoret har likevel planer om å foreta begrensede brukerundersøkelser. Dette er ikke gjort i 2013.

Den statlige kommunikasjonspolitikken slår fast at språket i statens tekster skal være korrekt og klart.

Bispedømmet er i økende grad bevisst på at informasjon fra det offentlige skal være forståelig for alle og vi er kjent med nettsiden www.klartspraak.no.

Etiske retningslinjer

Oslo bispedømmeråd følger de etiske retningslinjer som gjelder for alle ansatte i statlige forvaltningsorganer. *Løjalitet, åpenhet, tillit og uavhengighet* er eksempler på normer og etiske verdier som skal prege vårt arbeid. Dette handler om å opptre i samsvar med virksomhetens interesser, gi innsyn i forvaltningen og ha aktiv opplysningsplikt og legge til rette for varsling om kritikkverdige forhold. Habilitet, upartiskhet og faglig uavhengighet er andre faktorer som bidrar til tillit til statsforvaltningen. Vi innførte i 2011 rutiner for innrapporteringer av økonomiske interesser og bistillinger/bierverv for ansatte og tillitsvalgte.

Hjemmesiden

Bispedømmets hjemmeside www.kirken.no/oslo ble lansert med nytt design i desember 2011 og målsettingen om oppdaterte og aktuelle hjemmesider er oppnådd. Antall søk på hjemmesiden er betydelig økt og responsen er god. Forsiden har økt kapasitet til 8 nyhetssaker av gangen, grunnet større ressurser til å holde siden oppdatert med hva som skjer i Oslo bispedømme. I 2013 hadde www.kirken.no/oslo 22 457 besøk, der over halvparten av disse var «unike besøkende».

Tilgjengeliggjøring av offentlige data

Vårt arkivsystem er lagt opp slik at alle dokumenter nå er tilgjengelige i åpen standard (pdf), men vi venter fortsatt på løsninger for publisering av offentlig journaler. Dette arbeidet antas å drives utenfor de enkelte bispedømme så vi avventer løsning både fra leverandør for fagapplikasjon, fra Ovf-nett og departementets IT-enhet. Arbeidet med publisering på våre hjemmesider er under stadig utvikling. Vi tok i 2011 i bruk nytt publiseringsverktøy som har gjort det enklere å publisere skjemaer og andre dokumenter.

Vi har ikke gjort data tilgjengelig via sosiale medier. Nyheter og bilder er tilgjengelig via våre nettsider og foreløpig vurderer vi dette som tilstrekkelig. Vi har ikke utviklet egne programmer/applikasjoner, og har derfor ikke benyttet data.norge.no i løpet 2013. Stillingsannonser lages i webcruiter. Kirkelig statistikk overføres fra eksterne kilder.

Dokumentproduksjon

Dokumentproduksjonen i 2013 utgjorde 3384, som er en nedgang i forhold til 2012 (4022). Mesteparten av dokumentene er knyttet til personalavdelingen (1941) og kirke- og samfunnsfagavdelingen (742). Arkivet har budsjettert bemanning på 1 årsverk.

Oslo bispedømme

Postadresse: Postboks 9307 Grønland, 0135 OSLO

Besøksadresse: St. Halvards plass 3, 0192 OSLO

E-Post: olso.bispedømme@kirken.no

Telefon: +47 23 30 11 60